

USHTRIA

Viti i 73-të i botimit Nr. 36 (827683)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 11 Shtator 2020

Forca Tokësore

Pas stërvitjes 12 javore, përfundon Kursi XVI "Komando"

Ditën e hënë më 7 shtator 2020, në mjediset e batalionit Komando, u zhvillua ceremonia e përfundimit të Kursit XVI "Komando". Në këtë ceremoni morën pjesë: komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Albert Mullai, komandanti i Qendrës Stërvitore kolonel David Rroku, komandanti i batalionit Komando

nënkolonel Edmond Doda, komandantë të reparteve të Forcës Tokësore si dhe familjarë të kursantëve. Ky aktivitet, ndryshe nga herët e tjera, nisi me demonstrime stërvitore, ku të ftuarit në këtë ceremoni patën rastin të shihnin nga afër veprimet e trupave "Komando" në disa stacione si: kalimi i brezit... >>> faqe 5

Akademia e Forcave të Armatosura

Xhaçka: Fillon raundi i dytë i aplikimeve, zgjidhje e sigurtë punësimi

>>> faqe 3

Komandanti i KFOR-it vizitë zyrtare në vendin tonë KFOR-i kontribues për sigurinë dhe ruajtjen e paqes në rajonin e Ballkanit

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH gjeneralmajor, Bajram Begaj priti në takim Komandantin e KFOR, gjeneralmajor Michelle Risi. Motoja e Ris është "Stabilitet të Qëndrueshëm" >>> faqe 2

BFS dhe bML

Drejtuesit e rinj: Nënkolonel Ajet Jata dhe kolonel Petrit Dajlani

Ditën e martë, më 8 shtator 2020, në mjediset e Batalionit të Forcave Speciale (bFS) dhe Batalionit të Mbështetjes me Luftim (bML) u zhvillua ceremonia e prezantimit të komandantëve të batalioneve. Në këtë ceremoni mori pjesë komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Albert Mullai, shefi i Shtabit të FT kolonel Ilirjan Dauti...

>>> faqe 4

"Dhuro Gjak-Shpëto Jetë"

Forcat e Armatosura i bashkohen nismës së dhurimit të gjakut

Nën kujdesin Shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor, Bajram Begaj, efektivë të Forcave të Armatosura më datë 4 shtator 2020, kanë dhuruar vullnetarisht gjak në ambientet e Garnizonit "Skendërbej", duke iu përgjigjur pozitivisht iniciativës "Dhuro Gjak-Shpëto Jetë", për të kontribuar në ndihmë të fëmijëve talasemikë dhe njerëzve në... >>> faqe 7

STËRVITJA "URA E GJELBËR-2020"

Forcat Ajrore të Bullgarisë dhe Greqisë kryejnë fluturime të përbashkëta

>>> faqe 13

AKADEMIA E FORCAVE TË ARMATOSURA

Gati për nisjen e kursit 1-vjeçar për oficer, përfundon testimi fizik

>>> faqe 3

1920-2020: 100 VJETORI I LUFTËS SË VLORËS

Debat në strukturat italiane për Luftën e Vlorës të vitit 1920

PROF. ASOC. DR. BERNARD ZOTAJ >>> faqe 6

Në kuadër të bashkëpunimit të FARSH me Komandën e KFOR, zhvilloi ditën e enjte, më 3 shtator 2020, një vizitë zyrtare në vendin tonë, Komandanti i KFOR, gjeneralmajor Michelle Risi, i cili u prit nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH gjeneralmajor, Bajram Begaj.

Në takimin e zhvilluar midis shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor Begaj dhe komandantit të KFOR gjeneralmajor Risi, u vlerësua roli i KFOR-it në sigurinë dhe ruajtjen e paqes në rajonin e Ballkanit.

Gjatë fjalës së tij në takim, SHSHPFA, pasi shprehu mirënjohjen e burrave dhe grave nën uniform, të cilët shërbejnë në KFOR, ku edhe Shqipëria është pjesë, vlerësoi me nota pozitive rolin e gjeneralmajor Michelle Risi, në drejtimin e KFOR që prej nëntor 2019.

Nga ana e tij, gjeneralmajor Risi pasi e përgëzoi gjeneralmajor Begaj për marrjen e detyrës së lartë të shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, vlerësoi performancën e personelit ushtarak që shërbejnë në KFOR, të cilët me rritjen profesionale dhe eksperiencën e përfituar do të jenë një vlerë e shtuar për FARSH në të ardhmen.

Të dy bashkëbiseduesit gjatë takimit ndanë të njëjtat qasje për situatën e sigurisë në rajon, rolin e NATO si dhe vijimin e bashkëpunimit mes FARSH dhe KFOR edhe në të ardhmen. “NATO është e bindur në mënyrë të vendosur për stabilitetin në Ballkanin Perëndimor përmes forcës paqeruajtëse të KFOR-it me 3.500 trupa në Kosovë”, deklaroi Jens Stoltenberg Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, në takimin në Bruksel me kryeministrin e Kosovës Avdulla Hoti më 7 shtator 2020. Ai nënvizoi se: “mandati i KFOR-it mbetet i pandryshuar: të mbajë një mjedis të sigurt dhe të mbrojtur dhe lirinë e lëvizjes për të gjithë njerëzit në Kosovë, në përputhje me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara 1244 të vitit 1999”.

***

Gjeneral-major Michele Risi e mori detyrën si Komandanti i ri i KFOR-it, më 20 nëntor 2019. Detyrën e komandës e mori nga Komandanti Lorenzo D’Addario, në prani të Komandantit të Forcave të Përbashkëta Aleate në Napoli, Admiralit James G. Foggo III, presidentit të Kosovës Z.Hasim

KOMANDANTI I KFOR-IT VIZITË ZYRTARE NË VENDIN TONË

KFOR-i kontribues për sigurinë dhe ruajtjen e paqes në rajonin e Ballkanit

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH gjeneralmajor, Bajram Begaj priti në takim Komandantin e KFOR, gjeneralmajor Michelle Risi. Motoja e Ris është “Stabilitet të Qëndrueshëm”

Thaçi, Ministrit të Mbrojtjes të Kosovës dhe Shefit të Mbrojtjes së Italisë. Gjatë fjalimit, Gjeneralmajor D’Addario theksoi: “Si organizatë ushtarake, ne kemi vazhduar që të sigurojmë se KFOR-i njihet si një Forcë e besueshme, e paanshme dhe e aftë të kontribuoi në mundësinë e hapësirës politike për zgjidhje të qëndrueshme”. Nga ana tjetër, Admirali Foggo vlerësoi gjeneralin D’Addario: “Ka udhëhequr shkëlqyeshëm më shumë se 3.500

trupa që përfaqësojnë 28 kombe, duke ndërthurur aftësi taktike dhe qasje të mprehtë diplomatike”. Kurse në deklaratën e tij të parë, Gjeneralmajori Risi prezantoi moton e tij “Stabilitet te Qëndrueshëm” dhe angazhimin për të mbështetur dialogun dhe bashkëpunimin: “Për të kontribuar në përparimin dhe stabilitetin në Ballkanin Perëndimor, një rajon me strategji të qëndrueshme, të rëndësishme për tërë regjionin e euroatlantikut”.

STAFI

DED KOLA
Shef i Sektorit të
Botimeve & Kryeredaktor

Gazetarë:
Mimoza **GOLIKJA**

Gazetarë:
Saimir **ALIJA**

Graphic Designer:
Afërdita **HYSAJ**

ADRESA:
Rruga e Dibrës/
Garnizoni “Skënderbej”

Akademia e Forcave të Armatosura

Xhaçka: Fillon raundi i dytë i aplikimeve, zgjidhje e sigurtë punësimi

Raundi i dytë i aplikimeve nis nga data 19 deri më 21 shtator për të gjithë ata që do të jenë brezi i së ardhmes në Forcat e Armatosura

Akademia e Forcave të Armatosura është në pritje të aplikimeve të maturantëve për raundin e dytë. Të gjithë të rinjtë që nuk patën mundësi të aplikojnë për të studiuar në Akademinë e Forcave të Armatosura (AFA) mund ta bëjnë këtë në fazën e dytë. Raundi i dytë i aplikimeve nis nga data 19 deri më 21 shtator për të gjithë ata që do të jenë brezi i së ardhmes në Forcat e Armatosura. Më 21 shtator përfundon afati edhe për këtë kategori aplikantësh, të cilët duhet të plotësojnë formularin pranë gjimnazit ku janë diplomuar, duke zgjedhur Akademinë e Forcave të Armatosura si një ndër preferencat e tyre.

Aktualisht po punohet për finalizimin e detyrave kryesore për aplikimin, testimin dhe regjistrimin e kandidatëve për studime në programin "Bachelor" në fushën e shkencës ushtarake.

Ministrja e Mbrojtjes Olta Xhaçka bën me dije se nëse një i ri është në dilemë për të zgjedhur studimet dhe punësimin, është pikërisht kjo akademi që u jep zgjidhje. "Dilemat më të mëdha të të rinjve sot janë studimet dhe punësimi. Zgjidhni Akademinë e Forcave të Armatosura dhe i keni zgjidhur të dyja. Nëse nuk e shfrytëzuar në fazën e parë, keni

mundësi ta bëni tani. Akademia e Forcave të Armatosura ofron ndihmë të jashtëzakonshme gjatë studimeve dhe

karrierë të sigurt pas përfundimit të tyre", -shprehet përmes një statusi në facebook, ministrja e Mbrojtjes Olta

Xhaçka, më 3 shtator 2020.

Me qëllim vijimin e mëtejshëm të procedurave për rekrutimin e kandi-

datëve për oficerë, Akademia e Forcave të Armatosura vë në dispozicion edhe njëherë për të gjithë maturantët, dokumentacinin e nevojshëm që nevojitet mbi kriteret dhe procedurat për rekrutim; formularin e të dhënave personale të aplikantit; formularin e vetëdeklarimit, si dhe të gjendjes shëndetësore të kandidatit për oficer aktiv. AFA ofron një pagesë mujore për çdo student për të gjithë periudhën e studimit si dhe akomodim dhe ushqim falas për tre vitet e studimit. Në fazën e parë aplikuan 675 maturantë për të ndjekur studimet bachelor, nga të cilët u përzgjedhën studentët e parë të shkollës ushtarake. Në përfundim të raundit të tretë pritet të kemi 60 studentët e parë të shkollës sonë ushtarake, shtyllës kryesore të formimit të Forcave të Armatosura.

AKADEMIA E FORCAVE TË ARMATOSURA

Gati për nisjen e kursit 1-vjeçar për oficer, përfundon testimi fizik

Studimet ushtarake janë një mundësi e mirë edhe për të gjithë të rinjtë që kanë përfunduar studimet bachelor në çfarëdo dege tjetër. Pas përfundimit të aplikimit, të rinjtë që shprehën dëshirën për të studiuar pranë Akademisë së Forcave të Armatosura kanë kryer edhe testin fizik, për të nisur tashmë kursin 1-vjeçar të oficerit.

Ministrja e Mbrojtjes Olta Xhaçka, teksa u bën thirrje të rinjve të ndjekin këto studime shprehet më 7 shtator

2020: "Forcat e Armatosura ofrojnë mundësi për karrierë për çdo të ri që dëshiron të shërbejë në uniformë. Krahas mundësive për maturantët që duan të ndjekin studimet në Shkencën Ushtarake dhe atyre që duan të shërbejnë si ushtarë, një mundësi e jashtëzakonshme u ofrohet edhe atyre që i kanë përfunduar tashmë studimet bachelor në çfarëdo degë. Këta të fundit u testuan fizikisht përpara se të nisnin Kursin 1-vjeçar të Oficerit dhe të bëhen pjesë e FA". Këtë

vit u ofruan 60 të drejta studimi për Oficer të ri, për të gjithë ata studentë që kanë përfunduar një fakultet tjetër.

Studimet në këtë kurs do të jenë sipas specialiteteve në FA, ku arsimiti universitar ju përafrohet, si: personeli, logjistikë, xhenjo, forca detare, sinoptika, këmbësoria, etj. Kandidatët e kursit një vjeçar të përgatitjes së oficerit të ri, ju nënshtuan testimit të gjuhës së huaj, fizik, intelektual dhe atij psikologjik.

Marrëveshja Kosovë-Serbi

Xhaçka: Të shumtë ishin ata që nuk e besonin të mundur!

Paqja dhe bashkëjetesa janë e vetmja e ardhme që meritojnë qytetarët në Ballkan. Kështu ka deklaruar përmes një statusi në rrjetin social facebook, ministrja e Mbrojtjes Olta Xhaçka, e cila ka përshëndetur arritjen e marrëveshjes mes Kosovës e Serbisë në Shtëpinë e Bardhë, në prani edhe të presidentit të SHBA Donald Trump.

"Të shumtë ishin ata që nuk e besonin të mundur! Të shumtë ishin dhe ata që marrëveshjen nuk e donin e bënë gjithçka për ta bërë të pamundur! Por ja që kjo ditë erdhi! Erdhi jo si një mrekulli, por si rezultat i vizionit, besimit dhe guximit të atyre që kuptojnë, se paqja e bashkëjetesa janë e vetmja e ardhme që meritojnë qytetarët e mbarë Ballkanit!

Faleminderit miqve tanë amerikanë! Përgëzime kryeministrit Hoti e urime gjithë shqiptarëve të Kosovës! " - shkruan ministrja Xhaçka. Ajo shton se "Sot u hodh një hap i madh dhe sot të gjithë duhet të bashkohemi për ta çuar punën e nisur deri në fund!"

Në tetor 2020 hapet programi bachelor në Akademinë e FA. Ky është edhe momenti kur akademia do të rifitojë me të drejta të plota rolin e saj si një nga shtyllat e ringritjes dhe modernizimit të FA, duke shërbyer në këtë mënyrë si një institucion i mirëfilltë publik i arsimit të lartë!

Akreditimi i Akademisë së FA si një institucion i arsimit të lartë, nuk është thjesht një mundësi për të përgatitur kuadro më të mirë për nevojat e mbrojtjes e sigurisë. Kjo është edhe një mundësi e jashtëzakonshme për të thithur talente të reja në familjen tonë, djem e vajza që do të shohin tek FA mundësinë reale për të ndërnuar një karrierë, si profesionistë të arsimuar. Një karrierë që më të aftët e të talentuarit prej tyre mund t'i çojë shumë larg e shumë lart, përtej radhëve të FA sonë, e deri në zyrat e Aleancës ku ne bëjmë pjesë.

Maturantë, të cilët kanë përfunduar arsimin e mesëm këtë vit, kanë zgjedhur shkencat ushtarake pranë Akademisë së Forcave të Armatosura, si një prej degëve ku duan të studiojnë. Pak ditë pas përfundimit të aplikimeve, grupi i parë i të rinjve, nisi konkurimin me kontrollin mjekësor dhe testimin fizik përmes ekipit profesionist të mjekëve dhe pedagogëve e specialistëve të edukimit fizik në AFA. Në përfundim të konkurimit do zgjidhen 60 studentët e parë të AFA, që do të nisin vitin akademik në muajin tetor.

Më 28 gusht 2020 ka përfunduar Raundi i parë i aplikimit dhe regjistrimit pranë Akademisë së Forcave të Armatosura (AFA) në programin e studimeve në fushën e Shkencës Ushtarake. Raundi i dytë i aplikimeve nis nga data 19 deri më 21 shtator për të gjithë ata që do të jenë brezi i së ardhmes në Forcat e Armatosura.

Ministrja e Mbrojtjes, Olta Xhaçka ka bërë me dije përmes një postimi në rrjetet sociale se, në këtë periudhë, të gjithë maturantët që kanë mbaruar këtë vit arsimin e mesëm mund të aplikojnë në portalin ualbania.al.

Gjithashtu aplikimi vijon të jetë i hapur edhe për maturantët e viteve të shkuara. Më 21 shtator përfundon afati edhe për këtë kategori aplikantësh, të cilët duhet të plotësojnë formularin pranë gjimnazit ku janë diplomuar, duke zgjedhur Akademinë e Forcave të Armatosura si një ndër preferencat e tyre.

AFA ofron një pagesë mujore për çdo student për të gjithë periudhën e studimit si dhe akomodim dhe ushqim falas për tre vitet e studimit. Çfarë është më e rëndësishmja, studentët nuk paguajnë asnjë tarifë për studimet dhe në përfundim të tyre punësohen përmes mundësive që japin FA. Në përfundim të Raundit të tretë pritet të kemi 60 studentët e parë të shkollës sonë ushtarake, shtyllës kryesore të formimit të Forcave të Armatosura.

AKREDITIMI I AKADEMISË SË FA SI NJË INSTITUCION I ARSIMIT TË LARTË

Në tetor 2020 hapet programi bachelor në Akademinë e FA

Ky është momenti kur akademia do të rifitojë me të drejta të plota rolin e saj si një nga shtyllat e ringritjes dhe modernizimit të FA

BATALIONI I FORCAVE SPECIALE DHE BATALIONI I MBËSHTETJES ME LUFTIM

Drejtuesit e rinj: Nënkolonel Ajet Jata dhe kolonel Petrit Dajlani

Ditën e martë, më 8 shtator 2020, në mjediset e Batalionit të Forcave Speciale (bFS) dhe Batalionit të Mbështetjes me Luftim (bML) u zhvillua ceremonia e prezantimit të komandantëve të batalioneve. Në këtë ceremoni mori pjesë komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Albert Mullai, shefi i Shtabit të FT kolonel Ilirjan Dauti dhe shefat e degëve. Gjeneral brigade Mullai gjatë prezantimit të komandantit të Batalionit të Forcave Speciale nënkolonel Ajet Jata dhe komandantit të Batalionit të Mbështetjes me Luftim kolonel Petrit Dajlani, vlerësoi punën dhe arritjet e shënuara nga këto dy reparte shumë të rëndësishme të Forcës Tokësore. Ai i uroi suksese për detyrën komandantëve të rinj si dhe u kërkoi që aftësitë dhe përvojën e tyre t'a shpalosin më së miri në drejtimin dhe komandimin e reparteve që ata do të drejtojnë.

FORCA TOKËSORE

Pas stërvitjes 12 javore, përfundon Kursi XVI "Komando"

Trupat Komando kanë një histori të gjatë operationale si brenda dhe jashtë vendit, ku për më shumë se 25 vjet kanë dëshmuar histori sukcesi

Ditën e hënë më 7 shtator 2020, në mjediset e batalionit Komando, u zhvillua ceremonia e përfundimit të Kursit XVI "Komando". Në këtë ceremoni morën pjesë: komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Albert Mullai, komandanti i Qendrës Stërvitore kolonel David Rroku, komandanti i batalionit Komando nënkolonel Edmond Doda, komandantë të reparteve të Forcës Tokësore si dhe familjarë të kursantëve.

Ky aktivitet, ndryshe nga herët e tjera, nisi me demonstrime stërvitore, ku të ftuarit në këtë ceremoni patën rastin të shihnin nga afër veprimet e trupave "Komando" në disa stacione si: kalimi i brezit të kalitjes, mbijetesë, përgatitje fizike me elementët e rinj sipas modelit amerikan, hyrje në godinë, çlirim pengjesh dhe qitje në nivel skuadre.

Më pas, fjalën e rastit në këtë ceremoninë e mori komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Albert Mullai, i cili iu shprehu kursantëve urimet më të mira: "...Sot tha ai, është dita që ju kurorëzoni përpjekjet tuaja 12 javore duke u stërvitur në kushte ekstreme moti dhe terreni, ditën dhe natën duke shpalosur karakterin dhe shpirtin luftarak e të pamposhtur ndaj çdo situatë

në të cilën jeni përballur.

Trupat Komando kanë një histori të gjatë operationale si brenda dhe jashtë vendit, ku për më shumë se 25 vjet kanë dëshmuar histori sukcesi. Ata kanë kontribuar jo vetëm në luftën kundër

terrorizmit, por edhe në shërbim të paqes dhe sigurisë, krah për krah me Aleancën në Irak dhe Afganistan" - tha ndër të tjera gjeneral Mullai.

Komandanti i Forcës Tokësore, falënderoi për punën e shkëlqyer dre-

jtuesit e kursit kapiten Skrapalliu dhe kapiten Feti të cilët nën lidhshpirtin e tyre dhe me punën e palodhur të instruktorëve realizuan me sukses Kursin XVI "Komando".

Më pas, Zall-Herri gjëmoi

sërish nga betimi i trupave "Komando", një betim i cili bën krenar jo vetëm këto trupa, por të gjithë Forcën Tokësore. Ceremonia u mbyll me vendosjen e beretave dhe ndarjen e certifikatave.

VENDIM I KËSHILLIT TË MINISTRAVE, DATË 27 GUSHT 2020

Ministria e Mbrojtjes: Sipërfaqja 2.488m² në Brar i kalon Ministrisë së Kulturës

Me propozimin të Ministrisë së Mbrojtjes, Këshilli i Ministrave më datë 27 gusht 2020 ka miratuar vendimin për "Ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit, nga Ministria e Mbrojtjes te Ministria e Kulturës, të një sipërfaqeje truadhi funksional dhe të disa objekteve, brenda teritorit të pronës Nr.98, me emërtim "Grup depo (ish reparti ushtarak Nr.5001)", me vendndodhje në Brar, Tiranë, dhe për një ndryshim në vendimin Nr.515, datë 18.7.2003, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e listës së inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore, të cilat i kalojnë në përgjegjësi administrimi Ministrisë së Mbrojtjes, të ndryshuar".

Vendimi i mësipërm është marrë në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 13 e 15, shkronja "c", të ligjit nr.8743, datë 22.2.2001, "Për pronat e paluajtshme të shtetit", të ndryshuar.

Këshilli i Ministrave më datë 27 gusht 2020 ka miratuar ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit, nga Ministria e Mbrojtjes te Ministria e Kulturës, të një sipërfaqeje truadhi funksional dhe të disa objekteve, me sipërfaqe të përgjithshme prej 2 488 (dy mijë e katërqind e tetëdhjetë e tetë) m², nga truadhi funksional i pronës nr.98, me emërtim "Grup Depo (Ish-Reparti Ushtarak nr.5011)", me vendndodhje në Brar, Tiranë, sipas planrilevimit që

i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij, për ta përdorur për magazinimin e dekoreve dhe skenografisë së institucionit në varësi të saj, për Teatrin e Operas, Baletit dhe Ansambli Popullor.

Në listën e inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore, që i bashkëlidhet vendimit nr.515, datë 18.7.2003, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e listës së inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore, të cilat i kalojnë në përgjegjësi administrimi Ministrisë së Mbrojtjes", të ndryshuar, të hiqen truadhi funksional dhe objektet, sipas planrilevimit, me sipërfaqe të përgjithshme prej 2 488 (dy mijë e katërqind e tetëdhjetë e tetë) m², nga truadhi funksional i pronës nr.98, me emërtim "Grup Depo (Ish-Reparti Ushtarak nr.5011)", me vendndodhje në Brar, Tiranë, dhe të shtohen në listën e inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore, që i kanë kaluar në pronësi, ose në përdorim Ministrisë së Kulturës.

Ministrisë së Kulturës i ndalohej të ndryshojë destinacionin e përdorimit të objekteve dhe sipërfaqes së pronës nr.98, të përcaktuar në pikën 1, të

këtij vendimi, ta tjetërsojë ose t'ua japë atë në përdorim të tretëve.

Për sigurinë dhe ruajtjen e pronës, para fillimit të punimeve, Ministria e Kulturës të ndërtojë rrethimin në kufijtë e rinj të pronës dhe çdo element që lidhet me rrethimin, të kryejë spostimin e rrjeteve inxhinierike që prekin gjurma e sipërfaqes së pronës e cila i kalon në përgjegjësi administrimi, sipas parametrave dhe kushteve teknike dhe për këtë të hartohet aktmarrëveshje ndërmjet Ministrisë së Kulturës dhe Ministrisë së Mbrojtjes, të përfaqësuar nga Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura dhe Komanda Mbështetëse.

Në listën e inventarit të pronave të paluajtshme shtetërore, që i kanë kaluar në përgjegjësi administrimi Ministrisë së Mbrojtjes, miratuar me vendimin nr.515, datë 18.7.2003, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, përmasat e pronës nr.98, me emërtim "Grup Depo (Ish-Reparti Ushtarak nr.5011)", me vendndodhje në Brar, Tiranë, zëvendësohen me përmasat e përcaktuara në formularin standard të inventarizimit dhe në planrilevimin që i bashkëlidhet këtij vendimi. Ngarkohen ministri i Mbrojtjes, ministri i Kulturës dhe Agjencia Shtetërore e Kadastrës për ndjekjen dhe zbatimin e këtij vendimi. Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në "Fletoren zyrtare"

PROF. ASOC. DR. BERNARD ZOTAJ

Debat për zbarkimin e trupave italiane në Vlorë

Kanë kaluar plot 100 vjet nga Lufta e Vlorës e vitit 1920. Lufta pati rëndësi të veçantë për ruajtjen e pavarësisë të Atdheut dhe ecurinë e mëtejshme të tij.

Shqipëria e vendosur në pozicionin kyç e shtrirë në brigjet lindore të Adriatikut, e ndodhur afër Italisë, e në kryqëzimin e rrugëve midis lindjes dhe perëndimit, lejonte të ndërmerreshin operacione ushtarake në të dy krahët. Këto vlera strategjike që parqiste Shqipëria përbënin faktorët themelorë të vëmendjes e të synimeve të udhëheqjes politiko-ushtarake të Italisë ndaj Shqipërisë.

Interesat e shtetit italian për Shqipërinë e sidomos për Vlorën ishin të hershme, qysh 3-4 dekadat e fundit të shek. XIX. Ato u shfaqën më qartë në fillim të shek. XX, kur po dukej çarja e Perandorisë Osmane dhe u thelluan me fillimet e Luftës së Parë Botërore, kur dukej se po krijoheshin mundësi praktike për arritjen e këtyre objektivave.

Sipas trajtesës që parashtrohet në librin e Zyrës së Historisë të Shtabit Madhor të ushtrisë italiane, rezultojnë se zbarkimi i trupave italiane në Vlorë në fillimet e Luftës së Parë Botërore ka shkaktuar debate ndërmjet ushtarakëve dhe personeliteteve të Ministrisë së Jashtme, nisur nga vlerësime të ndryshme strategjike. Gjenerali Kodovra, Shef i Shtabit Madhor mbështetur kryesisht në vlerësimet strategjike, dërgimin e trupave e quante një ndërmarrje të rrezikshme e me pasoja shkatërrimtare. Kjo për arsye të terrenit të vështirë dhe të përvojës e mjeshtrisë të shqiptarëve në luftën guerile. Populli shqiptar, theksonte Kodovra, është luftëtar dhe mjeshër në luftën guerile. Vlorë ishte patjetër në vëmendjen e të dy palëve, por për gjeneralin Kodovra mjaftonte të mbahej gjiri i Vlorës, detyrë kjo që mund të kryhej me anën e flotës e të aviacionit dhe të lehtësohej edhe nga zotërimi i ishullit të Sazanit. Përkundrazi në qëndrimin e ministrit të Jashtëm Sonino, mbizotëronin kryesisht vlerësimet politike.

Zotërimi i Vlorës dhe i krahinës së saj, veçse si një bazë e rëndësishme strategjike, sipas ministrit të Jashtëm, krijonin terrenin e përshtatshëm për arritjen e protektoriatit të Shqipërisë si një objekt i rëndësishëm i politikës italiane.

Aventura shqiptare

Ndërkaq gjeneral Kodovra këmbëngul në bindjen e tij se ekspedita e Shqipërisë përbënte një difekt të qartë në konceptin e drejtimit ushtarak, si dhe fillimin e aventurës shqiptare. Qëllimi politik shpjegon gjenerali, që të vihet në jetë është i varur nga

1920-2020: 100 vjetori i Luftës së Vlorës

Debat në strukturat italiane për Luftën e Vlorës të vitit 1920

mundësitë ushtarake. Direktivat politike duhet të jenë të tilla që të mund të zbatohen ushtarakisht, ato duhet të jenë në përpjestim të drejtë me mjetet. Rrjedha e ngjarjeve dhe disfatat e italianëve në Vlorë ishin një provë e pikëpamjeve të Kodovës.

Sigurisht gjatë Luftës së Parë Botërore dhe me mbarimin e saj, shteti italian bëri përpjekje të shumta në rrugën diplomatike, duke përdorur forma nga më të ndryshmet për të arritur objektivat e tij. Situata e favorshme dukej se po krijoheshin me miratimin më 9 dhjetor 1919 nga përfaqësuesit e Anglisë, Francës dhe të SHBA të një memorandum, sipas të cilit i njiheshin qeverisë italiane sovraniteti i plotë mbi Vlorën dhe krahinat e saj, si dhe mandati mbi shtetin shqiptar të cunuar.

Por entuziazmi për këtë fitore nuk zgjati shumë. Dy muaj më vonë, presidenti Uillson i nervozuar nga ky amendament, i dërgoi një notë Londrës dhe isiston në të cilën, protestonte ndaj këtij copëtimi të ri të Shqipërisë që bëhej pa dijeninë dhe miratimin e qeverisë amerikane dhe në kundërshtim me protestat energjike të popullit shqiptar. Kjo ndërhyrje e vendosur e presidentit Uillson, ndikoi pozitivisht në zgjidhjen e problemit të kufijve të shtetit shqiptar.

Luftë të armatosur, pavarësisht vështirësive

Me dështimin e rrugëve diplomatike, Ministria e Jashtme italiane, duke u mbështetur në vlerat dhe dobinë e Vlorës, mbajti një qëndrim qartësisht të vendosur për pushtimin e saj nëpërmjet luftës së armatosur, pavarësisht nga vështirësitë. Ndërkohë, fillimi i luftës e vuri shtetin italian përballë situatash të paparashikuara. Plani i kryengritjes për fazën e parë të luftës u hartua nga komisioni ushtarak, organ pranë Komitetit të "Mbrotjejs Kombëtare" i përbërë kryesisht nga oficerë shqiptarë

që kishin mbaruar Akademitë Ushtarake. Në hartimin e planit, komisioni ushtarak mbante paarsysh se lufta do të zhvillohej nga një ushtri kryengritëse e organizuar me shpejtësi, e armatosur keq, por me moral të lartë dhe e vendosur ta çonte deri në fund misionin e saj, lufta zhvillohej kundër një armiku të fuqishëm, të organizuar e të përgatitur ushtarakisht, të armatosur me tekniken luftarake më moderne të kohës. Komisioni ushtarak mbante paarsysh gjithashtu se gjendja morale e ushtrisë italiane ishte e dobët, e se do të luftonte në një vend të huaj, në një territor të ashpër malor e pjesërisht kodrinor. Mbrojtja e armikut, edhe pse ishte e fortifikuar, ajo mbështetej në garnizone që lejonte boshllëqe e ndërhapësira të theksuara midis tyre.

Duke vlerësuar drejt tërësitë e këtyre kushteve, në themel të Luftës së Vlorës ishte lufta e shpejtë, sulmuese, që do të zhvillohej brenda një kohe të shkurtër e me karakter vendimtar. Efektshmëria e këtij plani u vlerësua gjerësisht, madje edhe nga autorë të huaja, studiuesit italian Beneditto Caganilia, në vlerësimin e tij për planin shkruan "...ky plan revolucionar (kryengritës) në pamjen e tij paraqet kriterin më të mirë taktik të momentit".

Natën e 5 qershorit forcat kryengritëse kaluan në sulm të menjëhershëm e të befasishëm kundër garnizoneve italiane të shpërndara në trekëndëshin Llogora-Drashovicë-Tepelenë. Luftimet kundër garnizoneve të armikut u zhvilluan me një teknikë tepër primitive. Forcat kryengritëse shfrytëzuan me mjeshtri terrenin dhe sulmuan natë, pozicionet e nisjes u zgjedhën në lartësi dominuese, sulmi natën ndikoi në rritjen e befasisë së goditjes edhe në kushte kur forcat italiane ishin vënë në gatishmëri luftarake.

Ndryshe nga dinamizmi dhe shpirti i lartë sulmues që karakterizonte veprimet luftarake të forcave kryengritëse, taktika mbrojtëse e italianëve u karak-

terizua nga pasiviteti i theksuar. Garnizonet italiane që ndodheshin jashtë Vlorës, nuk bënë asnjë përpjekje për të vendosur bashkëveprimin midis tyre. Po kështu, komanda e trupave italiane në Vlorë, u paraluzua nga forca goditëse e trupave kryengritëse.

Sulmi i menjëhershëm dhe i befasishëm i forcave kryengritëse ishte një sukses i vërtetë. Në mëngjezin e 7 qershorit ishin shkatërruar të gjitha garnizonet italiane jashtë Vlorës, me përjashtim të garnizonit të Tepelenës. Pas humbjeve të shumta që pësuan forcat italiane u mbyllën në Vlorë. Humbjet arrinin deri mbi 200 të vrarë, rreth 1.500 robër, si dhe u zunë sasi të mëdha materilali luftarake. Këto suksese e detyruan opinionin botëror ta shikoj me respekt luftën e popullit shqiptar. Nga forcat kryengritëse pati vetëm 20 të vrarë dhe mbi 30 të plagosur.

Mbajtja me çdo kusht e Vlorës

Mbështetur në rezultatet e arritura, forcat kryengritëse mbyllën perimetrin e rrethimit për qark Vlorës dhe përgatiteshin për të kaluar më 11 qershor në mësymje të përgjithshme. Ndërkohë qeveria italiane, duke e vlerësua Vlorën, si një objekt me rëndësi të madhe strategjike, insistoi për mbajtjen me çdo kusht të saj, qoftë edhe vetëm të qytetit me bazën e saj detare, Pashalimanin. Në telegramin që ministri i Jashtëm i Italisë i dërgoi më 12 qershor komisionit të lartë italian në Shqipëri E. Kustoldit thuhet "ju e dini mirë pikëpamjen e qeverisë (Italiane) rreth Vlorës, kjo bazë detare përbën interesin tonë themelor në Adriatik, prandaj kësaj duhet t'i nënshtrohet politika shqiptare jona dhe jo anasjelltas". Mbajtja e Vlorës i jepte mundësi shtetit italian ta përdorte "si një mbështetje ku të ngrinte njerën nga kulmet e portës së Otrantos dhe në të ardhmen të vazhdonte përpjekjet për të arritur protektoriatin e vendit. Pra çlirimi i Vlorës si qëllimi final i kryengritjes

së armatosur ishte kusht i domosdoshëm për të siguruar pavarësinë e vendit.

Kujdes të veçantë i kushtoi komanda italiane fuqizimit të mëtejshëm të mbrojtjes së Vlorës. U intensifikuan punimet mbrojtëse rreth qytetit. Po mbylleshin të gjitha drejtimet me pengesa prej telash me gjëmba e mina, ndërtoheshin fortifikata të reja për vendosjen e artilerisë dhe të mitralozave. Në ullishtet e Vlorës u vendosën autoblanda në prita të maskuara. Po kështu, më 11 qershor zbarkuan me shpejtësi nga Italia reparte arditësh, përforcime me municione, armatime, autoblanda etj.

Plani i mësymjes së përgjithshme të datës 11 qershor parashikonte zhvillimin e saj në mënyrë koncentrike nga tre drejtime me qëllim që të shpërthehej mbrojtja e fortifikuar e armikut, të copëtoheshin forcat e tij, të kapej vargu i kodrave që sundonte Vlorë dhe veriu, lindja e juglindja dhe nga pozita dominuese të vijehej mësymja e vrullshme në drejtim të qytetit. Datë e 11 qershorit forcat kryengritëse kaluan në mësymje të menjëhershme gjatë gjithë perimetrit të rrethimit. Duke patur nismën taktike në duart e tyre e nëpërmjet manovrimesh, përparonin vazhdimisht. Gjatë dy ditë luftimesh të ashpra, të gjitha grupimet mundën të zënë pozicione të përshtatshme, ndërsa një grup luftëtarësh të kryesura nga Selam Musai mbritën rreth 100 m afër shtëpive të para të qytetit. Ndërkohë fillon nga veprimet luftarake edhe qytetarë të Vlorës, të cilët me goditje pas shpine shkaktuan çrregullime e panik në forcat italiane. Sulmi i përgjithshëm i 11 qershorit, megjithëse nuk çoi në çlirimin e Vlorës, përbën në tërësi një fitore të rëndësishme për forcat kryengritëse. Sulmi tregoi se edhe në kushtet e një lufte frontale, forcat kryengritëse i kishin të gjitha mundësitë të shpërthenin mbrojtjen e fortifikuar të armikut. Arritja e objektivit kryesor strategjik u pengua vetëm nga epërsia e theksuar e armikut në forca e sidomos në teknikë luftarake.

“Dhuro Gjak-Shpëto Jetë”

Forcat e Armatosura i bashkohen nismës së dhurimit të gjakut

Iniciativa “Dhuro Gjak-Shpëto Jetë”, bëri bashkë personelin civil dhe ushtarak të Ministrisë së Mbrojtjes, Shtabit të Përgjithshëm, Forcës Tokësore, Komandës Mbështetëse, Arkivit të FA, Institutit të Gjeografisë Ushtarake dhe strukturave të tjera të FA

Nën kujdesin Shefit të Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor, Bajram Begaj, efektive të Forcave të Armatosura më datë 4 shtator 2020, kanë dhuruar vullnetarisht gjak në ambientet e Garnizonit “Skendërbej”, duke iu përgjigjur pozitivisht iniciativës “Dhuro Gjak-Shpëto Jetë”, për të kontribuar në ndihmë të fëmijëve talasemikë dhe njerëzve në nevojë. Iniciativa “Dhuro Gjak-Shpëto Jetë”, bëri bashkë personelin civil dhe ushtarak të Ministrisë së Mbrojtjes, Shtabit të Përgjithshëm, Forcës Tokësore, Komandës Mbështetëse, Arkivit të FA, Institutit të Gjeografisë Ushtarake dhe strukturave të tjera të FA.

Personeli civil i FA dhe djemtë e vajzat në uniformë të batalionit të Këmbësorisë Shkodër, Berat, b2k dhe atij Komando dhuruan gjak në praninë dhe kujdesin e personelit shëndetësor të Qendrës Kombëtare të Transfuzionit të Gjakut, si dhe asistimin e personelit shëndetësor të Batalionit të Mbështetjes së Shtabit të Përgjithshëm duke respektuar rregullat e distancimit dhe në përputhje me udhëzimet e dhëna për situatën e krijuar nga COVID-19.

Fillimi i fushatës për dhurimin e gjakut është përshëndetur edhe nga Ministrija e Mbrojtjes Olta Xhaçka, e cila tekta poston fotot e ushtarakeve, shkruan më 4 shtator 2020 se: “Kur bëhet fjalë për të shpëtuar jetë, Forcat e Armatosura janë të parët. Qendra e Transfuzionit nis fushatën për dhurimin e gjakut dhe

Forcat e Armatosura janë të parët që i përgjigjen apelit. Efektivë dhe civilë nga të gjitha forcat treguan sërish humanizmin e tyre për bashkatdhetarët tanë më në nevojë!” Gjatë ditës së premte, më 4 shtator 2020, numri i dhuruesve ishte relativisht i lartë, proces i cili po vijon në ditët në vazhdim edhe në strukturat e tjera të Forcave të Armatosura.

Dhurimi vullnetar i gjakut, tashmë është vlerë e shtuar e vajzave dhe djemve në uniformë dhe personelit civil duke e rritur kështu gamën e kontributeve të FA jo vetëm në misionet paqeruajtëse, luftarake, emergjenca të ndryshme në mbështetje të popullsisë civile siç ishin së fundmi tërmetet dhe pandemia por edhe në iniciativat e dhurimit të gjakut për të pasur gjak të mjaftueshëm e të sigurtë për të gjithë njerëzit në nevojë dhe kryesisht për fëmijët talasemikë.

Gjashtë armët amerikane që kanë qenë “ferri” për armiqtë e saj

M-2 “Ma Deuce”

Mund të duket e çuditshme të klasifikoni një mitraloz tetëdhjetë vjeç si një nga armët më të mira të ushtrisë. Por fakti që M-2 “Ma Deuce” ende po shpërthen pas gati një shekulli dhe luftërave të panumërta është dëshmi për faktin se është një armë e jashtëzakonshme. Dhe kur flasim për armë të fuqishme, ushtria e SHBA-së sigurisht mund të konsiderohet si një lider. Disa mund të jenë shumë të shtrenjta, disa shumë komplekse dhe të tjerat mund të dëshirohen nga politikanët dhe kontraktorët e mbrojtjes, por jo nga trupat armike në fushëbetje.

AH-64 Apache:

Është ironike kur mendon se arma më e mirë e forcës tokësore kryesore të Amerikës është një fluturake. Por duke pasur parasysh

konfliktet, ushtria amerikane kohët e fundit ka luftuar dhe ka të ngjarë të luftojë – dhe fuqia e ajrit është faktori më vendimtar. Pajisur me një top prej 30 milimetrash, raketa Hellfire dhe sensorë të sofistikuar, Apache kombinon shpejtësinë, fuqinë e zjarrit dhe një gamë që lejon ushtrinë të godasë armiqtë shumë përpara se të vijnë brenda distancave të qitjes së trupave tokësore të ushtrisë. Kjo fluturake është po aq e dobishme për të gjuajtur kryengritësit, ose duke zbrëthyer kolonat e blinduara të armikut. Apache ka luftuar mirë në konflikte nga “Desert Storm” deri në luftën e tanishme afgane. Një helikopter sulmi nuk është dhe nuk do të jetë kurrë, një zëvendësues i këmbësorisë në tokë. Por trupat tokësore do të vlerësojnë mbështetjen që një helikopter sulmi mund të sigurojë.

M-1 Abrams:

Nëse M-1 Abrams është tanku më i mirë në botë, ndoshta edhe nuk mund të thuhet. Por është pa dyshim ndër më të mirët në botë. Me peshë në 60 tonë, M-1A2 ka një top 120 milimetër, ai shkatërroi forcat e blinduara të bëra sovjetike të Irakut në 1991, dhe ka të ngjarë të bënte të njëjtën gjë me tankun e përparuar të Kinës, Type 99. Dhe sipas të dhënave, shumë pak Abrams janë shkatërruar në luftime.

M-109A6 Paladin:

Paladin është versioni i fundit i armës vetëlëvizëse M-109 të nderuar. Ajo mund të qëllojë me një predhë 155 milimetra deri në 20 milje duke përdorur predha të ndihmuara nga raketa.

Raketa Anti-Tank TOW:

Ndonëse jo pjesa më e fortë, nuk mund të thuhet se ushtria e SHBA-së është më keq, në lojën e raketave anti-tank. Raketa antitank-TOW është ende duke qëndruar e fortë pas gati dyzet e pesë viteve të shërbimit, shkruan nationalinterest. Ajo ka shkatërruar tanke-kryesisht ruse-në Vietnam, luftërat arabo-izraelite, në luftën Iran-Irak dhe tani në Siri. Dhe TOW 2B më i ri vjen në disa versione.

Armë mitraloz M-2:

Mund të duket e çuditshme të klasifikosh një mitraloz tetëdhjetë vjeç si një nga armët më të mira të Ushtrisë. Por fakti që M-2 “Ma Deuce” ende po shpërthen pas gati një shekulli dhe luftërave të panumërta është dëshmi për faktin se është një armë e jashtëzakonshme. Zhvilluar kur Franklin Roosevelt sapo ishte bërë president dhe Hitleri sapo po merrte pushtetin në Gjermani, M-2 ka parë shërbimin në të gjithë botën si një mitraloz anti-aeroplan, anti-automjet dhe anti-personel. Dhe një version i azhurnuar së fundmi është ai i M2A1, me shumë avancime.

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM I NATO-S JENS STOLTENBERG

Aleanca mbetet vigjilente -mbrojtëse për çdo agresion

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s flet me ministrat e Jashtëm të Estonisë, Letonisë, Lituanisë dhe Polonisë

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg zhvilloi biseda telefonike të ndara, me ministrin e Jashtëm Urmas Reinsalu të Estonisë të martën (8 shtator 2020) dhe me ministrat e Jashtëm Edgars Rinkēvičs të Letonisë, Linas Linkevičius të Lituanisë, si dhe Zbigniew Rau të Polonisë, të hënën. Diskutimet përfshinin një varg çështjesh, përfshirë krizën e vazhdueshme në Bjellorusi, përgatitjet për miniseriialin e ardhshëm të NATO-s dhe konsultat e vazhdueshme mbi procesin e reflektimit të NATO-s 2030.

Sekretari i Përgjithshëm përsëriti se NATO po vëzhgon nga afër zhvillimet në Bjellorusi dhe u bëri thirrje autoriteteve Bjelloruse të demonstrojnë respekt të plotë për të drejtat themelore, përfshirë lirinë e fjalës dhe të drejtën për protestë paqësore. Ai gjithashtu shprehu shqetësim serioz lidhur me ndalimet dhe rrëmbimet arbitrare të figurave të opozitës, duke i quajtur ato shkelje të papranueshme të normave ndërkombëtare.

Z. Stoltenberg tha se Aleanca mbetet vigjilente, rreptë-

shtet mbrojtëse dhe e gatshme për të parandaluar çdo agresion kundër aleatëve të NATO-s. Nuk ka rritje të

NATO-s në rajon dhe ministrat ranë dakord me Sekretarin e Përgjithshëm që askush të mos përdorë pretend-

ime të pabazuara si pretekst për të goditur protestuesit paqësorë Bjelloruse.

Sekretari i Përgjithshëm Jens Stoltenberg tha se "Të gjithë Aleatët mbështesin një Bjellorusi sovranë dhe të pavarur. Si Minsku ashtu edhe Moskë duhet të respektojnë të drejtën e popullit bjellorus për të përcaktuar të ardhmen e tyre."

Sekretari i Përgjithshëm dhe ministrat adresuan gjithashtu helmimin e politikanit rus të opozitës Alexei Navalny me një agjent nervor nga grupi i ndaluar Novichok. Aleatët janë të bashkuar në dënimin e sulmit dhe i bëjnë thirrje Rusisë që të demonstrojë urgjentisht transparencën dhe t'i sjellë përgjegjësit para drejtësisë. Aleatët gjithashtu i bëjnë thirrje Rusisë që menjëherë t'i zbulojë informacionin përkatës Organizatës për Ndalimin e Armeve Kimik.

NATO është e bindur për stabilitetin në Ballkanin Perëndimor

Jens Stoltenberg, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s priti në Bruksel kryeministrin e Kosovës, Avdullah Hoti

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg priti në një takim Kryeministrin e Kosovës, Avdullah Hoti në Selinë e NATO-s në Bruksel, më 8 shtator 2020, për bisedime mbi zhvillimet aktuale në Ballkanin Perëndimor. Ky ishte takimi i parë personal në mes të dyve.

Sekretari i Përgjithshëm Stoltenberg përshëndeti raundin e fundit të bisedimeve të sponsorizuara nga BE midis Beogradit dhe Prishtinës i cili u zhvillua të hënën në Bruksel, (7 shtator 2020), duke nënvizuar se dialogu është mënyra e vetme për të arritur një zgjidhje të qëndrueshme politike në Ballkanin Perëndimor.

Z. Stoltenberg dhe Z. Hoti diskutuan gjithashtu marrëveshjen e arritur në Uashington për normalizimin e marrëdhënieve ekonomike midis Beogradit dhe Prishtinës.

Z. Stoltenberg theksoi se NATO është e bindur në mënyrë të vendosur për stabilitetin në Ballkanin Perëndimor përmes forcës paqeruatëse të KFOR-it me 3.500 trupa në

Kosovë. Ai shtoi se mandati i KFOR-it mbetet i pandryshuar: të mbajë një mjedis të sigurt dhe të mbrojtur dhe lirinë e lëvizjes për të gjithë njerëzit në Kosovë, në përputhje me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara 1244 të vitit 1999.

Duke adresuar pandeminë COVID-19, Sekretari i Përgjithshëm mirëpriti që aleatët dhe partnerët

e NATO-s tashmë kanë siguruar mbështetje të konsiderueshme mjekësore për të ndihmuar institucionet në Kosovë dhe se KFOR gjithashtu po ofron mbështetje të drejtpërdrejtë në shpërndarjen e furnizimeve. Ai shtoi se NATO tani po shikon se si Aleanca mund të mbështesë më tej Kosovën për t'iu përgjigjur pandemisë COVID-19.

Emblema "Solidariteti" në Selinë e NATO-s në Bruksel

Më 9 shtator 2020, Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Mircea Geoană shënoi 40 vjet nga fillimi i "Solidarnost" në Poloni duke zbuluar një kopje të emblemës së saj të famshme në Selinë e NATO-s në Bruksel. Ai u bashkua me Përfaqësuesin e Përhershëm të Polonisë në NATO, Ambasadorin Tomasz Szatkowski. Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm tha se sindikata e pavarur tregtare dhe lëvizja, e cila filloi në kantjerët e Gdansk në 1980, kishin shërbyer si një frymëzim për Poloninë dhe pjesën tjetër të botës. Ajo bashkoi popullin polak kundër regjimit komunist

dhe përfundimisht do të ndihmonte fillimin e rënies së tij.

Geoană vuri në dukje se ideja e solidaritetit është gjithashtu në thelbin e NATO-s: "Solidariteti aleat është themeli i Nenit 5. Ai mishëron frymën e konsultimit, bashkëpunimit dhe ndarjes së barrës që lidh të gjithë anëtarët e aleancës së NATO-s, aleancës tonë, me fjalë por edhe në vepra". Ai shtoi se NATO gjithashtu mbështeti lëvizjen Solidaritet përmes angazhimit të saj për të parandaluar një ndërhyrje sovjetike në Poloni.

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm vuri në dukje se e drejta themelore për liri dhe solidaritet vlen për të gjitha kombet dhe shprehu shqetësimin për dhunën e përdorur sot kundër protestuesve paqësorë në Bjellorusi. Ai theksoi se njerëzit e Bjellorusisë kanë të drejtën e fjalës së lirë dhe të drejtën për të vendosur vetë për të ardhmen e tyre, pa ndërhyrje nga jashtë.

Këshilli i Atlantikut të Veriut

NATO: Rusia duhet t'u përgjigjet pyetjeve serioze

Çdo përdorim i armëve kimike tregon një mosrespektim total të jetës njerëzore dhe është shkelje e rregullave ndërkombëtare. Qeveria ruse duhet të bashkëpunojë me Organizatën për Ndalimin e Armëve Kimike

Këshilli i Atlantikut të Veriut u takua të premten (4 shtator 2020) për të adresuar atentatin ndaj politikanit të opozitës ruse Alexey Navalny. Gjermania i informoi aleatët mbi gjetjet e toksikologjisë të laboratorit të tyre të specializuar. "Ka prova pa dyshim se Z. Navalny u helmua duke përdorur një agjent nervor të shkallës ushtarake nga grupi Novichok", tha Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg. Të gjithë aleatët e NATO-s dënuan sulmin dhe i bënë thirrje Rusisë që të bashkëpunojë me Organizatën për Ndalimin e Armëve Kimike për një hetim të paanshëm, ndërkombëtar. Sekretari i Përgjithshëm theksoi se sulmi ndaj Z. Navalny është gjithashtu një sulm ndaj të drejtave themelore demokratike dhe një shkelje serioze e ligjit ndërkombëtar, i cili kërkon një përgjigje ndërkombëtare.

Pas takimit të Këshillit të Atlantikut të Veriut, Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg, beri deklaratën e mëposhtme: "Këshilli i Atlantikut të Veriut sapo është takuar për të adresuar atentatin e tmerrshëm të vrasjes ndaj Alexei Navalny. Gjermania i informoi Aleatët për gjetjet e laboratorit të tyre të specializuar. Ka prova pa dyshim se Z. Navalny u helmua duke përdorur një agjent nervor të shkallës ushtarake nga grupi Novichok. Përdorimi i një arme të tillë është i tmerrshëm. Të gjithë aleatët sot ishin të bashkuar në dënimin e këtij sulmi. Çdo përdorim i armëve kimike tregon një mosrespektim total të jetës njerëzore, dhe është një shkelje e papranueshme e normave dhe rregullave ndërkombëtare. Aleatët e NATO-s bien dakord që për Rusinë tani ka pyetje serioze të cilave duhet t'u përgjigjet. Qeveria ruse duhet të bashkëpunojë plotësisht me Organiza-

tën për Ndalimin e Armëve Kimike në një hetim i paanshëm, ndërkombëtar. Ata që janë përgjegjës për këtë sulm duhet të mbajnë përgjegjësi dhe të sillen para drejtësisë. Ne gjithashtu i bëjmë thirrje Rusisë që të sigurojë zbulimin e plotë të programit Novichok për OPCW. Kohë pas kohe, ne kemi parë udhëheqës të opozitës dhe kritikë të regjimit rus të sulmuar, dhe jetën e tyre të kërcënuar. Disa madje

janë vrarë. Pra, ky nuk është vetëm një sulm ndaj një individi, por ndaj të drejtave themelore demokratike. Kjo është një shkelje serioze e së drejtës ndërkombëtare, e cila kërkon një përgjigje ndërkombëtare. Ne i urojmë Z. Navalny një shërim të plotë dhe të shpejtë. Mendimet tona janë me të dhe familjen e tij. Aleatët do të vazhdojnë konsultat dhe do të marrin në konsideratë pasojat e këtij incidenti."

AVIONËT KANADEZË CF-188 NË EUROPE

Forca Ajrore Kanadeze filloi misionin e Policimit Ajror në Rumani

Forca e Armatosur Kanadeze e Task Forcës Ajrore në Rumani filloi misionin e saj të zgjeruar të Policimit Ajror në Rumani më 5 shtator 2020, pasi morri certifikimin e gatishmërisë nga NATO në një ceremoni të mbajtur në Bazën e Forcave Ajrore Rumune Mihail Kogalniceanu në 3 shtator. Ky certifikim lejoi Task Forcën të fillonte zyrtarisht misionin e saj të zgjeruar të Policimit Ajror më 5 shtator. Forcimi i Policimit Ajror të NATO-s ka qenë pjesë e masave të saj të sigurimit dhe parandalimit që nga viti 2014. Këto masa demonstron solidaritetin e aleatëve, natyrën mbrojtëse të NATO-s dhe forcojnë sigurinë e hapësirës ajrore të NATO-s kundër çdo agresori të mundshëm.

"Policimi Ajror i NATO-s është pjesë e parimit të mbrojtjes kolektive si një shtyllë kurrizore për Aleancën. Kjo demonstron kohezionin e Aleatëve për të mbrojtur dhe për të parandaluar çdo agresion ose kërcënim agresioni ndaj çdo anëtarit të NATO-s", tha gjeneraljeftant Fernando de la Cruz Caravaca, Komandanti i Qendrës së Operacioneve Ajrore të Kombinuara (CAOC) Torrejón. "Ai siguron mbrojtje dhe hapësirë ajrore 24/7 mbi kombet anëtare duke përdorur Komandën dhe Kontrollin Ajror, Sistemet e Mbikëqyrjes dhe Kontrollit të Ajrit dhe avionët e Reagimit të Shpejtë të Alarmit."

Gjatë këtij misioni, detashmenti nga Forca Ajrore Mbretërore Kanadeze, e përbërë nga afërsisht 135 personel dhe gjashtë avionë luftarakë CF-188 Hornet, do të ndihmojë në sigurimin e qiellit mbi Rumani. Ata do të punojnë së bashku me Forcën Ajrore Rumune F-16 Fighting Falcon dhe MiG-21 LanceR deri në dhjetor 2020. Përveç fluturimit të misioneve të Policisë Ajrore të NATO-s të kontrolluar nga CAOC Torrejón, ata gjithashtu do të ndërmarin trajnime të kombinuara me aleatët e tjerë në brigjet e Detit të Zi.

Si një ofrues i forcës për një kohë të gjatë në misionin e zgjeruar të Policimit Ajror në Rumani, kjo është hera e pestë që Kanadaja kontribuon në misionin e NATO-s pas vendosjeve në 2014, 2016, 2017 dhe 2018. Në vitin 2020 ata mund të ndërtojnë me sukses marrëdhëniet e vendosura tashmë të forta me Rumaninë dhe aleatët e tjerë të NATO-s dhe të ndihmojnë për të mbështetur stabilitetin rajonal.

"Evropa në zhvillim dhe Shtetet e Bashkuara: Drejt 2030"

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s thekson rëndësinë e partneriteteve dhe inovacionit në aktivitetin transatlantik

Zëvendës Sekretari i Përgjithshëm Mircea Geonană ishte folësi kryesor në një aktivitet në internet me temë "Evropa në zhvillim dhe Shtetet e Bashkuara: Drejt 2030" më 27 gusht 2020. Konferenca mboldhi së bashku liderë politikë dhe biznesi, si dhe përfaqësues të mediave nga Evropa dhe Shtetet e Bashkuara, për të diskutuar marrëdhëniet e qëndrueshme në të ardhmen.

"Evropa në zhvillim dhe Shtetet e Bashkuara: Drejt 2030"

Ne jemi, sigurisht, të gjithë ne të konsumuar nga kjo pandemi dhe NATO është, si, gjithmonë vigjilente dhe duke u siguruar që një krizë shëndetësore dhe rënie ekonomike të mos shndërrohen në një krizë sigurie. Dhe kjo është diçka që ne bëjmë çdo ditë, çdo natë, çdo minutë të vetme, këtu në NATO. Gjithashtu ka një moment hiper-përshpejtimi të historisë. Historia ngjesh dhe, si gjithmonë në pikat e vështira kthyes në historinë njerëzore, ka sfida dhe mundësi, rreziqe dhe panjohje të pamasa. Si të përshkruhet kjo? Do të theksoja tre gjëra të mëdha.

Para së gjithash, ne kurrë nuk duhet, por kurrë, të harrojmë atë që na solli në të vërtetë në këtë vend, si Perëndim politik, si shoqëri të lira dhe demokratike, si njerëz që me të vërtetë e duan demokracinë dhe lirinë. Dhe nuk mendoj se duhet të flas shumë për këtë temë të lirisë dhe demokracisë për njerëzit të një rajoni ku i përkas. Vuajtëm mungesën e demokracisë, mungesën e lirisë, mungesën e dinjitetit njerëzor. Kjo është arsyeja pse unë besoj se gjëja e parë që duhet të bëjmë në këto momente të vështira është të kthehemi te rrënjët, te vlerat, te themeli që kemi ndërtuar me kalimin e kohës.

Kjo Aleancë e Jona, një miliardë njerëz, 50 përqind e PBB-së globale, 28 nga 30 universitetet e para në botë, numri më i madh i laureatëve të çmimit Nobel, dhe gjithashtu numri më i madh i patentave dhe inovacioneve në botë. Ne jemi një forcë e pakapërcyeshme dhe duhet të rrimë së bashku dhe të përdorim pikat tona të forta dhe gjithashtu të shohim në dobësitë tona, sepse kjo pandemi gjithashtu zbulon disa dobësi strukturore. Kjo është arsyeja pse këtu në NATO, ne kemi qenë duke u bazuar në një ekspertizë, që do të thojë, unike në botë, në qëndrueshmëri. Pesë vjet më parë,

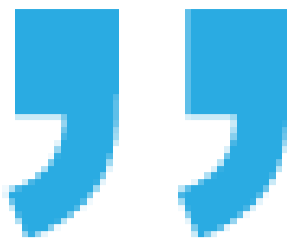
udhëheqësit e NATO-s vendosën dhe na kërkuan, duke na dhënë detyrë – Aleancën – që të punojmë në kërkesat bazë të rezistencës nga energjia në infrastrukturë, nga bashkëpunimi mjekësor, civil dhe ushtarak deri në katastrofat natyrore. Ne kemi azhurnuar këtë kriter të qëndrueshmërisë dhe tani jemi më të fortë. Dhe unë e di se vendet dhe qytetarët në Evropën Qendrore Lindore, në Evropën në zhvillim, të gjithë do të kenë diçka për të kontribuar në këtë bisedë shumë të rëndësishme. Së dyti, për herë të parë në gjysmë të mijëvjeçarit, Perëndimi, Evropa ose tani Shtetet e Bashkuara, ose Perëndimi politik, siç e quajmë ne, ne jemi të sfiduar nga rivalët dhe nga kombet që garojnë për epërsi: epërsi ekonomike, epërsi teknologjike, etj. dhe pse jo, epërsi politike. Dhe kjo është një luftë për të cilën ne nuk jemi mësuar të paguajmë. Unë gjithashtu them që edhe ky konkurs duhet të sjellë koperim dhe bashkëpunim. Ne nuk mund ta drejtojmë botën pa rregulla globale dhe pa institucione shumëpalëshe.

Por ekziston një konkurrencë dhe mos bëjmë asnjë dyshim që për herë të parë jemi sfiduar. Kjo është arsyeja pse ne duhet të rimarrim forcën tonë, t'i mbajmë lidhjet transatlantike të forta. Nuk ka asnjë mënyrë, vetëm për Amerikën ose vetëm për Evropën, nuk ka asnjë mënyrë që asnjëra palë e Atlantikut të mos jetë në gjendje të përballojë këtë konkurs fantastik që vjen nga Kina, nga një Rusi në ringjallje, nga organizata terroriste, nga aktorë jo-shtetërorë që nuk na dëshirojnë të mirën. Dhe aq se sa jemi bashkë, ne jemi dy anë të së njëjtës monedhë. Amerika e Veriut dhe Evropa, ne jemi dy anë të së njëjtës monedhë. NATO dhe BE, ne jemi dy anë të së njëjtës monedhë. Dhe madje ndonjëherë nuk shikojmë sy për sy, nganjëherë është mjaft e dukshme, nuk do të thotë që ne nuk jemi pjesë e së njëjtës familje, e njëjtë familje kombeve që e duan demokracinë, e duan lirinë dhe e duan dinjitetin njerëzor.

Dhe kjo më çon tek pyetja themelore e periudhës në vijim, e cila është: cili lloj organizimi shoqëror është më i armatosur, i përgatitur, për të udhëhequr në një kohë kaq të turbullt në botë? A është koha e përfundimit të Perëndimit politik, a është rënie relative? Apo kemi akoma freski, energji dhe gjallëri brenda vetes? Unë do të argumentoj me forcë, dhe besoj se kjo është diçka për të cilën shumë prej nesh besojnë fuqimisht: nuk ka asnjë mënyrë në të cilën një shoqëri e mbyllur të jetë më efikase sesa një

shoqëri e hapur; që një sistem autokratik mund të jetë më efikas, për një afat të gjatë, sesa një sistem i hapur demokratik; që vendet, kombet dhe njerëzit që gëzojnë lirinë nuk mund të jenë më produktive dhe më inovative sesa njerëzit që jetojnë në shoqëri të mbyllura dhe në vendet ku një formë e Big Brother po shikon çdo lëvizje që bëjnë.

Pra, në një farë mënyre, ne po jetojmë në një kohë sfidash dhe mundësi fantastike. Unë e di se në një nga panellet tuaja do të diskutoni për mundësitë për Evropën Qendrore Lindore, për t'u shfaqur. Evropë. Citati i famshëm i Winston Churchill, "Asnjëherë mos lejoni që një krizë të humbasë" është aq aktuale sa kurrë. Do ta them, në mbyllje, diçka për rajonin tonë, sepse është rajoni ynë, ai është rajoni im, dhe unë interesohem për të. Dhe në një farë mënyre, fakti që unë jam personi i parë që vij nga pjesa jonë e Evropës që ka një post kaq të rëndësishëm në NATO, postin numër dy në NATO, është gjithashtu indikator për faktin se rajoni ynë po bëhet më me ndikim, më shumë të përkrahur dhe gjithashtu në gjendje të luajnë lojë. Unë mendoj se ka mundësi për rajonin tonë, sepse përfundimi numër një nga kjo pandemi është se zinxhirët e furnizimit, të cilët sot janë të tepërt dhe ndonjëherë të pasigurt, do të duhet të shkurtohen. Ky është një shans për zhvendosje, për shtrirje në tokën evropiane, në vendet tona, disa nga aktivitetet, punët dhe investimet dhe teknologjitë që janë shpërndarë sot në të gjithë globin. Ne gjithashtu kemi në rajonin tonë një problem të rëndësishëm me demografinë dhe rënien e popullsisë, migracionin e të rinjve tanë. Kjo mund të jetë gjithashtu një shans për një rigjenerim të trurit. Është shumë bukur të kesh shumë rumunë dhe shumë njerëz nga e gjithë Evropa, nga Balltikët, nga Polonia, nga kudo, që punojnë në Silicon Valley. Por unë mendoj se ne gjithashtu duhet të krijojmë talent këtu dhe gjithashtu të sigurohemi që unicorns dhe inovacioni gjithashtu të vijnë nga pjesa jonë e Evropës. Unë gjithashtu besoj se ky është një moment i rëndësishëm, duke folur për konkurrencën tonë, për të vazhduar zhvillimin e Evropës Perëndimore të zhvilluar që kemi filluar disa dekada më parë, kur kombet tona u bashkuar së pari në NATO dhe më pas në BE. Dhe gjithashtu shpresoj se vendet që nuk janë ende anëtare të NATO-s apo BE-së, do të vazhdojnë, nëse dëshirojnë, garën e tyre drejt përveçmërisht me kohën e humbur historike.

Refugjatja nga Kosova është Lejtënante e Dytë e ushtrisë amerikane dhe po përgatitet si pilote e helikopterëve Black Hawk. Në korrik, Këshilli Amerikan i Emigracionit e nderoi me Çmimin e Trashëgimisë Amerikane, që e kanë marrë edhe figura si Gjenerali Colin Powell, Senatori i Amerikës Daniel Inouye, dhe shkrimtarja e aktivistja Gerda Weissman Klein.

Kazerma "Adem Jashari" në Prishtinë

Turqia dorëzon 1 milion dollarë donacione për FSK-në

Republika e Turqisë ofroi për Forcën e Sigurisë së Kosovës donacione me veshmbathje ushtarake me vlerë financiare prej rreth 1 milion dollarë

Në kazermën "Adem Jashari" të FSK-së në Prishtinë, u bë pranidorëzimi i kontigjentit të dytë të donacionit me veshmbathje ushtarake nga Republika e Turqisë për Forcën e Sigurisë së Kosovës në vlerë financiare prej rreth një milion dollarë.

Ceremonia e pranidorëzimit të pajisjeve përkatëse u bë në prani të zyrtarëve dhe oficerëve të logjistikës së Ministrisë së Mbrojtjes, Shtabit të Përgjithshëm të FSK-së dhe Komandës së Logjistikës si dhe atasheut

ushtarak turk në Kosovë me stafin e tij. Në emër të qeverisë turke, donacionin e dorëzoi, atasheu i Republikës së Turqisë, kolonel Ismail Cenkeri Ersoz, kurse „në emër të Ministrisë së Mbrojtjes dhe FSK-së“, e pranoi,

oficeri i Departamentit të Logjistikës së SHPFSK-së, major Nazmi Zogaj, i cili falenderoi kolonel Ersoz për donacionin e dhuruar dhe mbështetjen e vazhdueshme të ushtrisë dhe shtetit turk për FSK-në.

Anton Quni-Vjollca Shala-Mulaj

Bashkëpunim në temat e interesit të ndërsjellë institucional

Ministri i Mbrojtjes Anton Quni, priti në takim kryeshefen ekzekutive të Postës së Kosovës znj. Vjollca Shala-Mulaj me bashkëpunëtorë, në vazhden e takimeve të tyre me bartësit e institucioneve të vendit. Znj. Mulaj shprehu falënderimin për pritjen dhe e njoftoi ministrin Quni me të arriturat e deritashme dhe sfidat aktuale të Postës së Kosovës. Gjithashtu, ajo njoftoi edhe me shërbimet postare, veprimtarinë postare dhe të arriturat e filatelistë së Kosovës. Nga ana e tij, Ministri Quni falënderoi znj. Mulaj për shërbimet e deritashme dhe vlerësoi të nevojshme rritjen e bashkëpunimit edhe në të ardhmen në temat e interesit të ndërsjellë institucional. Znj. Mulaj gjatë takimit shoqërohej edhe nga zëvendësja e saj, Fakte Kadiu dhe drejtori i Drejtorisë së shitjes, Burim Geci, kurse ministri Quni shoqërohej nga shefi i kabinetit të tij, Jashar Ramadani, zyrtarja e lartë e kabinetit, Martina Dedaj-Kqira dhe drejtori i departamentit të KTI, Beqir Bytyqi.

NJIHUNI ME VALDETEN, EMIGRANTEN SHQIPTARE QË U BË OFICERE E LARTË

Emigrantja nga Kosova, sot pilote e Ushtrisë Amerikane

Shqiptarja nga Kosova, Valdeta Mehanja, ka një histori jete të jashtëzakonshme. Familja e saj u bë refugjate lufte gjatë konfliktit në Kosovë dhe përfunduan në kampet e refugjatëve në Gjermani. Pas çlirimit u kthyen në atdhe, por përvoja i kishte lënë një përshtypje të jashtëzakonshme Valdetes e cila vendosi të angazhohej për të kontribuar për njerëz e popuj të tjerë që kalonin vuajtje të ngjashme. Ajo u angazhua si vullnetare e OKB-së në zona konfliktesh me refugjatë.

Në vitin 2004, u punësua si kontraktore nga Shtetet e Bashkuara dhe u vendos në Irak e më vonë në Afganistan. Ishte aty që i lindi dëshira për një karrierë ushtarake dhe për fluturimin. Në 2010, ai nisi ta bënte këtë ëndërr realitet kur erdhi si studente në SHBA për të kryer studimet në Universitetin e Aeronautikës Embry Riddle, Daytona Beach, Florida.

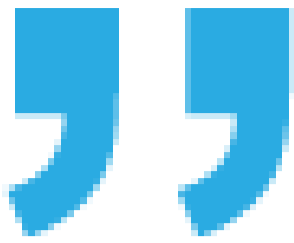
Pas diplomimit shërbeu në disa formacione të Ushtrisë Amerikane si dhe iu bashkua në programin (MA-VNI) që angazhohet për interesa jetike kombëtare amerikane. Sot, refugjatja nga Kosova është Lejtënante e Dytë e

ushtrisë amerikane dhe po përgatitet si pilote e helikopterëve Black Hawk. Në korrik, Këshilli Amerikan i Emigracionit e nderoi me Çmimin e Trashëgimisë Amerikane, që e kanë marrë edhe figura si Gjenerali Colin Powell, Senatori i Amerikës Daniel Inouye, dhe shkrimtarja e aktivistja Gerda Weissman Klein.

Valdetja përkrah studimeve dhe shërbimit në ushtria ka gjetur gjithmonë kohë për të ndihmuar kauzën e emigrantëve në SHBA. Njihuni me Valdeten, emigranten shqiptare që u bë oficer e lartë Valdeta Mehanja ia ka përkushtuar jetën përparimit të

Shteteve të Bashkuara. Për arsye se nuk u dorëzua kurrë dhe sepse njerëzit që e ndihmuan nuk hoqën dorë kurrë, Valdeta Mehanja realizoi ëndrën e saj për t'u bërë nënshtetase amerikane, një oficer e lartë e komisionuar dhe tani po stërvitet që të bëhet pilote e Black Hawk", tha me rastin e dhënies së dekoratës, Beth Werlin, drejtore-sha ekzekutive e Këshillit Amerikan të Emigracionit. Valdeta Mehanja i është mirënjohëse Amerikës që çliroi vendlindjen e saj dhe shpëtoi popullin e saj. Tani, është ajo që punon për ta bërë Amerikën më të fortë.

Ministrja Shekerinska u falënderua për mbështetjen për pranimin në NATO dhe tha se anëtarësimi në Aleancë është një shans për të intensifikuar bashkëpunimin e mbrojtjes midis Maqedonisë së Veriut dhe Mbretërisë së Hollandës. “Dy vendet tona kanë një histori të shkëlqyeshme të bashkëpunimit në mbrojtje dhe unë jam e bindur se pranimi i Maqedonisë së Veriut në NATO do t’i japë një shtysë të re intensifikimit të këtij bashkëpunimi dhe mbajtjes së trajnimeve dhe stërvitjeve të përbashkëta”.

Shekerinska takon Shefin e Forcave të Armatosura të Hollandës

Bashkëpunim midis Armatës maqedonase dhe Mbretërisë së Hollandës

Hollanda të marrë një rol më aktiv përmes strukturave të NATO-s në mënyrë që Armata të përshtatet më shpejtë në Aleancë

Ministrja e Mbrojtjes Radmilla Shekerinska pati një takim me Shefin e Forcave të Armatosura të Mbretërisë së Hollandës, Admiralin Rob Bauer. Takimi u përqëndrua në promovimin e bashkëpunimit dypalësh të mbrojtjes, sfidat e reja në mbrojtje, pjesëmarrjen në misionet ndërkombëtare dhe mundësitë e ofruara nga poligoni ushtarak Krivolak për mbajtjen e trajnimeve dhe stërvitjeve të përbashkëta.

Ministrja Shekerinska u falënderua për mbështetjen për pranimin në NATO dhe tha se anëtarësimi në Aleancë është një shans për të intensifikuar bashkëpunimin e mbrojtjes midis Maqedonisë së Veriut dhe Mbretërisë së Hollandës. “Dy vendet tona kanë një histori të shkëlqyeshme të bashkëpunimit në mbrojtje dhe unë jam e bindur se pranimi i Maqedonisë së Veriut në NATO do t’i japë një shtysë të re intensifikimit të këtij bashkëpunimi dhe mbajtjes së trajnimeve dhe

stërvitjeve të përbashkëta”, theksoi ministrja.

Admirali Bauer përgëzoi Shekerinskën për anëtarësimin në NATO dhe mandatin e ri të Qeverisë dhe shprehu gatishmërinë që Holanda të marrë një rol më aktiv në udhëheqjen e Maqedonisë së Veriut përmes strukturave të NATO-s në mënyrë që vendi ynë të përshtatet më shpejtë në Aleancë. Komandanti i Forcave të Armatosura të Hollandës ishte për vizitë tre-ditore në Maqedoninë e Veriut, e cila, sipas Ambasadës së Hollandës, shënon anëtarësimin e Republikës së Maqedonisë Veriore në NATO.

Kazerma “Boro Menkov” në Kumanovë

Shekerinska në Kumanovë, aty ku për 6 vite do jetë selia e SEEBRIG

Rreth 30 përfaqësues të ushtrive tona fqinje do të punojnë dhe do të jetojnë me familjet e tyre në gjashtë vitet e ardhshme dhe kjo është një investim i mirë në rolin tonë të ri si një anëtar i NATO-s”

“Kumanova bëhet selia e njëres prej nismave më të rëndësishme rajonale, Brigadës së Evropës Juglindore dhe në gjashtë vitet e ardhshme, ky do të jetë vendi ku do të jetë e vendosur kjo Brigadë si pjesa kryesore e iniciativës që filloi 22 vjet më parë në Shkup dhe në të cilën si shtet mësuam mësimet e para për zhvillimin e aftësive të përbashkëta mbrojtëse”, deklaroi ministrja e Mbrojtjes Radmilla Shekerinska, e cila vizitoi objektin ku deri në vitin 2026 do të jetë e vendosur Komanda e Brigadës së Evropës Juglindore (SEEBRIG), e themeluar me marrëveshjen e nënshkruar në Shkup në vitin 1998. Ministrja Shekerinska tha se 2020 është vit i suksesshëm në mbrojtje dhe dha dy arsye për festim – anëtarësimin në NATO dhe zhvendosjen e Komandës SEEBRIG në Kumanovë. Ajo shtoi

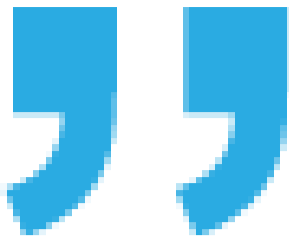
se në gjashtë vitet e ardhshme kemi mundësinë të tregojmë se mund të jemi nikoqirë funksional, të shkëlqyeshëm dhe shumë bashkëpunues. “Megjithatë na u desht me shume kohe të behemi anëtar të Aleancës ne krahasim me vendet tjera pjesëmarrëse në SEEBRIG, ne nuk ndaluan të bashkëpunojmë, gjë që ishte një mundësi të përgatitemi më shpejtë për anëtarësimin në NATO. Tani, kur të gjithë anëtarët e kësaj nisme janë edhe anëtarë të NATO-s, do të mund të dëshmojmë edhe në nivel të rajonit tonë, por edhe në kuadër të NATO-s, se jemi aleatë, mirëpo parasegjithash jemi fqinjë të zgjuar dhe të mirë”, tha ministrja. Shekerinska në emër të Qeverisë shprehu kënaqësi për shpejtësinë me të cilën u përgatitëm për këtë projekt të rëndësishëm dhe për kushtet që u krijuan për pjesëtarët e Komandës së Brigadës të cilët vijnë nga gjashtë shtete dhe gjashtë

armata. „Nuk është hera e parë që jemi qendra e një iniciative rajonale, por për herë të parë ne jemi qendra dhe nikoqiri i një iniciative kaq të madhe rajonale në të cilën rreth 30 përfaqësues të ushtrive tona fqinje do të punojnë dhe do të jetojnë me familjet e tyre në gjashtë vitet e ardhshme dhe kjo është “Një investim i mirë në rolin tonë të ri si një anëtar i NATO-s.” Brigada e Evropës Juglindore është formuar në vitin 1999, bazuar në Marrëveshjen e Bashkëpunimit Rajonal në fushën e mbrojtjes e njohur si Marrëveshje për Forca Shumëkombëshe Paqeruajtëse për Evropën Juglindore (IEOM), e nënshkruar në vitin 1998 në Shkup. Anëtarët e SEEBRIG janë Maqedonia e Veriut, Shqipëria, Bullgaria, Greqia, Rumania dhe Turqia. Pritëse të Komandës së Brigadës deri më tani kanë qenë Plovdivi, Konstanca, Stambolli dhe Larisa.

Anëtarësimi në NATO, në të mirë të mbrojtjes së vendit

Ministrja e Mbrojtjes Radmilla Shekerinska ka filluar mandatin e saj të dytë në qeverinë e Maqedonisë së Veriut, miratuar në fund të muajit gusht 2020. “Me shumë nder dhe përkushtim filloj mandatin tim të dytë si ministre e Mbrojtjes. Në vitin 2017 gjeta një institucion të mbyllur, buxhet të ulët, uniforma të grisura, paga të ulëta, ushtrinë e lënë plotësisht pas dore”, ka deklaruar Shekerinska. “Sot, vazhdoi ajo, pamja është ndryshe. Ne tashmë jemi një anëtar i NATO-s, me dy herë buxhet më të lartë, rritje të pagave, të parët në transparencë, me uniforma dhe pajisje të reja. Ne nuk ndalem këtu! Do të përdorim anëtarësimin në NATO për të mirën e vendit dhe të mbrojtjes. Do të tregojmë se mundemi edhe më mirë!”, tha ministrja e Mbrojtjes Radmilla Shekerinska fill pasi u emërua në këtë pozitë.

“Republika e Sllovenisë është një nga vendet kryesore aleate për Malin e Zi, mbështetja dhe ndihma e të cilit janë të një rëndësie të pamatshme për zhvillimin dhe përparimin e ushtrisë malazeze,” tha ministri, duke treguar rëndësinë e anëtarësimit të vendeve të tjera të Ballkanit Perëndimor në NATO si garancia më e mirë e paqes dhe stabiliteti në këtë pjesë të Evropës.

PREDRAG BOSKOVIC-BORIS GERŠAK

Ushtria malazeze forcon bashkëpunimin me ushtrinë sllovene

Ministri i Mbrojtjes, Predrag Bošković, priti më 9 shtator 2020, atashëun ushtarak të Ministrisë së Mbrojtjes të Republikës së Sllovenisë, kapiten Boris Geršak

Biseda ju kushtua forcimit të vazhdueshëm të bashkëpunimit dypalësh dhe rajonal në fushën e mbrojtjes. Boskovic tha se ai ishte i kënaqur me përmirësimin e vazhdueshëm të bashkëpunimit përmes shkëmbimit të përvojave, aftësive dhe njohurive në fushën e mbrojtjes, dhe veçanërisht përmes pjesëmarrjes së përbashkët në iniciativa rajonale, stërvitje ushtarake dhe misionet dhe operacione ndërkombëtare.

“Republika e Sllovenisë është një nga vendet kryesore aleate për Malin e Zi, mbështetja dhe ndihma e të cilit janë të një rëndësie të pamatshme për zhvillimin dhe përparimin e ushtrisë malazeze,” tha ministri, duke treguar rëndësinë e anëtarësimit të vendeve të tjera të Ballkanit Perëndimor në NATO si garancia më e mirë e paqes dhe stabiliteti në këtë pjesë të Evropës.

Boskovic informoi bashkëbiseduesin e tij për planet strategjike të zhvillimit të Ministrisë së Mbrojtjes së Malit të Zi, bashkëpunimin aktual ndërkombëtar dhe bashkëpunimin me strukturat e NATO-s, kontributin e Malit të Zi në sistemin kolektiv të sigurisë, si dhe zhvillimin e burimeve njerëzore në strukturat e mbrojtjes malazeze.

Kapiten Boris Geršak, Atashëu ushtarak i Ministrisë së Mbrojtjes të Republikës së Sllovenisë, theksoi rëndësinë e dialogut të vazhdueshëm midis dy vendeve, bashkëpunimin e shkëlqyeshëm dhe miqësinë në kornizën

politike dhe të mbrojtjes, e cila mund të kontribuojë vetëm për rajonin në tërësi. “Përvoja e Malit të Zi, anëtarësimi në NATO dhe pozicioni i shkëlqyeshëm në rrugën drejt BE përfaqësojnë një sukses të rëndësishëm, i cili është i

vlefshëm për Evropën Juglindore,” tha Gersak, duke theksuar se takimi ishte një mundësi e shkëlqyeshme për të përcaktuar udhëzimet për bashkëpunim dhe intensifikimin e tij të mëtejshëm.

Ai vuri theks të veçantë në vazhdi-

min e bashkëpunimit brenda Prezencës së Përpëruar (eFP) në Letoni, si dhe në përmirësimin e mëtejshëm të bashkëpunimit midis forcave ajrore dhe flotës së të dy vendeve. Gersak u takua gjithashtu me Shefin e Shtabit

të Përgjithshëm të Ushtrisë së Malit të Zi, Gjeneral Major Dragutin Dakic. Ata bien dakord që të dy vendet të kenë bashkëpunim të madh ushtarak, me shpresën se do të përmirësohet edhe më tej.

Shkenca për Paqen dhe Sigurinë kundër përhapjes së koronavirusit

Që nga fillimi i pandemisë, Programi Shkenca për Paqen dhe Sigurinë (SPS) i NATO-s ka hyrë në rrjetin e saj të gjerë të shkencëtarëve dhe institucioneve kërkimore në NATO dhe vendet partnere për të gjetur zgjidhje inovative kundër përhapjes së koronavirusit. Programi u krijua me objektiva të ngjashëm; për të adresuar sfidat e reja dhe të vazhdueshme të sigurisë, siç është ajo e paraqitur nga pandemia aktuale, përmes iniciativave bashkëpunuese.

Përmirësimi i kapacitetit të diagnozës

Përgjigja e SPS ndaj shpërthimit global të koronavirusit ishte e shpejtë: përmes një projekti të nisur në maj të vitit 2020, shkencëtarët nga Italia dhe Zvicra po zhvillojnë mjete për diagnostikimin e shpejtë të COVID-19. Ekipi hulumtues po synon të zhvillojë një brez të ri të metodave të shpejta, të sakta dhe të ndjeshme imuno-diagnostike përmes një qasjeje që ndërthur ekspertizën në fushat e imunologjisë, virologjisë dhe biologjisë molekulare. Rezultatet pritet të kenë një ndikim afatgjatë në përgjigjen ndërkombëtare ndaj përhapjes së virusëve në një shkallë të gjerë. “Ky projekt është shumë i rëndësishëm, veçanërisht në kontekstin e mjeteve të reja të domosdoshme me të cilat do të duhet të merremi në fazën

e dytë të urgjencës shëndetësore”, tha profesori Silvio Brusaferrò, Presidenti i Institutit Kombëtar të Shëndetit Italian, në fillimin e projekti

“Laboratorët celularë kanë provuar të jenë shumë efikasë për diagnostikimin e patogjenëve shumë të rrezikshëm, si dhe për trajnimin e punonjësve shëndetësorë,” tha Dr Eyüp Turmus,

Këshilltar i SPS i NATO-s dhe Menaxher i Programit. Në Marok dhe Tunizi, një projekt i vazhdueshëm SPS po zhvillon laboratorë analitikë të lëvizshëm që do të përmirësojnë kapacitetin e përgjigjes duke përfshirë agjentin COVID-19 në bibliotekën e tyre të patogjenëve të zbulueshëm. Në mënyrë të ngjashme, në Republikën e Moldavisë,

një laborator i lëvizshëm biologjik do të rrisë aftësinë e mbikëqyrjes, zbulimit e hershëm dhe reagimin e shpejtë ndaj agjentëve biologjikë infektivë, dhe mund të rezultojë shumë i dobishëm në luftën kundër pandemisë.

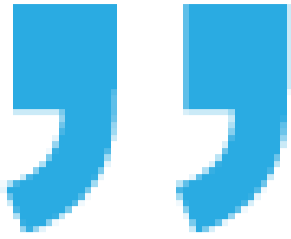
Rritja e përgjigjeve emergjente

Maqedonia e Veriut po përdorin sistemin e komandimit të incidenteve të gjeneratës së ardhshme (NICS)-një mjet që ndihmon në rritjen e koordinimit të reagimit midis institucioneve shtetërore dhe organizatave si Kryqi i Kuq. Sipas Programit SPS, përdorimi i NICS është përhapur në të gjithë Ballkanin Perëndimor për të përmirësuar bashkëpunimin dhe shkëmbimin e informacionit midis reaguesve të parë gjatë katastrofave. Në Maqedoninë e Veriut, mjeti po u mundëson personave të parë që të shkëmbejnë informacion me shpejtësi dhe efikasitet përmes pajisjeve mobile; gjithashtu i siguron publikut të dhëna në kohë reale për statusin e pandemisë në zonën e tyre dhe jep pika të dobishme kontakti për ndihmë.

Në Mauritaninë, projekti SPS i filluar së fundmi ‘PROMEDEUS’ do të përmirësojë koordinimin midis Mbrojtjes

Civile të Mauritanisë dhe sistemeve të urgjencës shëndetësore dhe autoriteteve pjesëmarrëse. “Projekti PROMEDEUS përputhet në mënyrë të përsosur me nevojat dhe pritjet e Qeverisë së Republikës Islamike të Mauritanisë, pasi ne jemi duke bërë përpjekje të konsiderueshme për t’u marrë me pandeminë COVID-19,” deklaroi Dr. Mohamed Salem Ould Merzoug, ministri i Brendshëm dhe i Decentralizimit i Mauritanisë. Në kuadrin e Programit SPS, NATO tashmë kishte punuar me këtë vend partner midis 2012 dhe 2017 për të ngritur një qendër të menaxhimit të krizave në Nouakchott dhe katër qendra rajonale të koordinimit. Qendra e menaxhimit të krizës, si dhe aftësitë e telemjekësisë që do të ofrohen me PROMEDEUS, do të ndihmojnë Mauritaninë për të luftuar COVID-19 dhe emergjenca të ngjashme në të ardhmen.

Iniciativat SPS po japin rezultate të prekshme dhe janë një përbërës integral i përgjigjes më të gjerë të NATO-s ndaj pandemisë COVID-19. Duke parë përpara, Programi do të vazhdojë të punojë me rrjetin e tij të shkencëtarëve për të identifikuar njohuritë aktuale dhe të ardhshme dhe boshllëqet e kërkimit, në përpjekje për të shfrytëzuar idetë inovative dhe për të rritur numrin e aktiviteteve që kanë të bëjnë me implikimet e pandemisë për sigurinë.

Në fazën e parë të trajnimit, ekuipazhet e shërbimit të avioneve luftarakë bullgarë MiG-29 kapën me sukses një “aeroplan pasagjerësh që devijoi nga plani i fluturimit”. Roli i “avionit shkelës” u krye nga një avion ushtarak bullgar i transportit S-27J Spartan. Avionet luftarakë bullgarë shoqëruan dhe dorëzuan “aeroplanin shkelës” luftëtarëve grekë, dhe ata e detyruan atë të ulej në një aeroport ushtarak në Greqi.

STËRVITJA “URA E GJELBËR-2020”

Forcat Ajrore të Bullgarisë dhe Greqisë kryejnë fluturime të përbashkëta

Morën pjesë avionët MiG-29 nga Baza Ajrore “Graf Ignatievo” në Bullgari dhe avionët F-16C/D nga baza ajrore “Nea Anhealo” në Greqi

Ekipet e përbashkëta të avioneve MiG-29 nga Baza Ajrore “Graf Ignatievo” në Bullgari dhe avionët F-16C/D nga baza ajrore “Nea Anhealo”, Republika Greke, kanë kryen me 8 shtator 2020, fluturime të përbashkëta për të shtatin vit radhazi si pjesë e trajnimit “Green Bridge - 2020”.

Sipas skenarit, në fazën e parë të trajnimit, ekuipazhet e shërbimit të avioneve luftarakë bullgarë MiG-29 kapën me sukses një “aeroplan pasagjerësh që devijoi nga plani i fluturimit”. Roli i “avionit shkelës” u krye nga një avion ushtarak bullgar i transportit S-27J Spartan. Avionet luftarakë bullgarë shoqëruan dhe dorëzuan “aeroplanin shkelës” luftëtarëve grekë, dhe ata e detyruan atë të ulej në një aeroport ushtarak në Greqi. Gjatë fazës së dytë të trajnimit në fluturimin e tij për në Bullgari, “aeroplani shkelës” u dorëzua në ajër nga një palë F-16 nën kontrollin e çiftit të MiG-29s Bullgarë dhe u detyrua të ulej në Aeroportin “Graf Ignatievo”.

Gjatë fluturimeve të përbashkëta, veprimet e ekuipazheve për pritjen dhe transferimin aktual të “avioneve shkelës” drejtoreshin nga qendrat përkatëse të kontrollit dhe raportimit kombëtar.

Pilotët luftarakë bullgarë dhe grekë operuan nga aeroportet e tyre bazë në operacionet ndërkuftare për të kontrolluar sigurinë e aviacionit dhe hapësirës ajrore për të arritur një koordinim dhe ndërveprim më të mirë. Një tjetër qëllim i rëndësishëm i trajnimit të përbashkët ishte

rritja e përgatitjes së ekuipazheve për ekzekutimin e saktë të kohës së koordinuar dhe vendosjes së detyrave të fluturimit në hapësirën ajrore të Republikës së Bullgarisë dhe Republikës Greke.

Ushtrimi i parë i përbashkët

i fluturimit me Forcën Ajrore Greke për të kryer një mision për të mbrojtur hapësirën ajrore të dy vendeve në sistemin e mbrojtjes ajrore dhe raketave të NATO-s u zhvillua në 2013 me emrin “DACT - 2013”.

Ushtarakët ndihmojnë në shuarjen e zjarrit në Stara Zagora

Ushtarët nga Poligoni Qendror i Testimit Teknik të Artilerisë ndihmojnë në shuarjen e një zjarri në rajonin e Stara Zagora. Ushtarakët nga Poligoni Qendror i Testimit Teknik të Artilerisë (CATIP) morën pjesë në kontrollimin dhe shuarjen e një zjarri që shpërtheu në tokën e fshatit Ostra Mogila, komuna Stara Zagora. 20 ushtarakë operuan në terren me dy kamionë zjarrfikës dhe aparate zjarrfikëse. Gjatë natës, njerëzit dhe pajisjet vazhduan aktivitetet e tyre për të kontrolluar

zjarrin së bashku me zjarrfikësit, dhe vazhduan aktivitetin e zjarrfikjes. Ushtarakët ishin nën udhëheqjen e kolonel Evgeniy Dinev-kreu i CATIP. Kurse ushtarët nga Brigada e 61-të e Mekanizuar ne

Struma u angazhuan ne shuarjen e zjarrit mbi Karlovo. Njëzet ushtarakë nga Batalioni i 3-të i Mekanizuar i Brigadës së 61-të të Mekanizuar arriten te eliminojnë pasojat e zjarrit në zonën “Trekëndëshi” mbi ujëvarën “Suchurum” në qytetin e Karlovos. Ushtarakët vepruan nën komandën e Majorit Lachezar Rusekov-Zëvendës Komandant i Batalionit të Tretë të Mekanizuar.

Formacione ushtarake përfaqësues nga Forcat Tokësore, Forcat Ajrore dhe Flota Detare, Komanda e Përbashkët e Operacioneve Speciale dhe Garda Kombëtare morën pjesë më 6 shtator 2020, në festimet kushtuar 135 vjetorit të Bashkimit të Principatës së Bullgarisë me Rumelinë Lindore, në të gjithë vendin. Ushtarakët nga Brigada e 2-të e Mekanizuar dhe Formacioni Ushtarak 24 620-Svoboda nga Forcat Tokësore morën pjesë me demonstrime në Sheshin “Saedinie” para bashkisë në qytetin e Chirpan dhe ushtarakët vendosën kurora dhe lule para Monumentit të Bashkimit në Kopshtin e Qytetit.

Në Ditën e Bashkimit të Bullgarisë, u zhvilluan demonstrime në qytetin e Plovdivit nga përfaqësues të Forcave Tokësore, Forcës Ajrore dhe Komandës së Përbashkët të Operacioneve të Posaçme, si dhe Përfaqësues të Forcave Ajrore ku mori pjesë Presidenti Rumen Radev i cili mbajti edhe fjalim ku tha se “mësimi historik i kësaj ngjarjeje është se ndryshimi drejt më

Ushtarakët në 135 vjetorin e bashkimit të Bullgarisë

së mirës është i mundshëm kur jemi të bashkuar në mbrojtjen e lirisë, drejtësisë, barazisë para ligjit”. Në festime morën pjesë gjithashtu Kryetarja e Parlamentit Cveta Karajancheva dhe deputetë, kryetari i bashkisë së Plovdivit Zdravko Dimitrov, shefi i mbrojtjes Admirali Emil Eftimov dhe persona të tjerë zyrtarë.

Në vigjilje të përvjetorit të 135-të të Bashkimit të Bullgarisë tek 5 nga hyrjet e qytetit të Plovdivit, si dhe në vende të tjera simbolike valëviteshin 400 flamuj të rinj-200 kombëtare dhe 200 të Plovdivit. Flamujt rinovohen dy herë në vit-në vigjilje të festës kombëtare me 3 mars dhe më 6 shtator-Dita e Bashkimit, e cila është festë e Plovdivit.

Në Sofje, para ndërtesës së Administratës së Presidentit të Republikës së Bullgarisë u zhvillua ndryshimi solemn i rojes së nderit. Ushtarë nga Garda Kombëtare morën pjesë gjithashtu në ceremoninë e vendosjes së kurorave para Mauzoleum-Oshuarisë së Princit Aleksandër I Battenberg.

Më 6 shtator, në qytetin e Stara Zagora, ushtarakët e Brigadës së Dytë të Mekanizuar vendosën kurora dhe lule para Monumentit të Mbrojtësve të Stara Zagora në Parkun e Pestë të Tetorit. Në qytetin Sandanski, ushtarakët nga Komanda e Brigadës marën pjesë në ritualin e vendosjes së kurorave dhe luleve në sheshin qendror. Pjesëtarë përfaqësues të komandës shprehën mirënjohjen e tyre për ata që vdiqën për çlirimin kombëtar dhe bashkimin duke vendosur kurora me lule në sheshin Hristo Botev në Vratsa. Në Burgas qindra qytetarë u përfshinë në “Vallen e Madhe të Burgasit” me perkrahjen muzikore të ansambllit profesional folklorik “Stranxa”.

Policia, burgjet dhe robërit e Luftës së Vlorës së 1920-ës

NGA ASOC.DR.ZAHO GOLEMI

Policia dhe burgjet në Luftën e Vlorës – elementë thelbësorë strukturorë të shtetit

Luftëtarët e '20-ës në Luftën e Vlorës, ishin rraca luftëtare arjane, kasta luftëtare e pamposhtur e Ballkanit, ishin lehtë dhe të tjerë shqiptarë të të gjitha trojeve, atdhetarë që luftuan me shpirt dhe egërsisht kundër pushtimit dhe ushtrisë së një prej superfuqive 40 milionëshe të kohës, Italisë. Luftuan me rrobat e trupit jo me uniforma, me armatim të vjetër dhe me fishekë të paktë, luftuan me shpirtin e zjarrtë për lirinë e kombit. Sikurse shkruante arbëreshi Vinçenco Dorsa, “nuk ka qenie dhe luftëtarë më të zgjuar dhe të egër se shqiptari, sidomos kur mbron trojet e tij, askush si ai”. Shqiptarët para një shekulli në Vlorë i thirri misioni fisnik i shtetit të pavarur, gjaku, dinjiteti dhe krenaria kombëtare. Një prej viganëve të atdhetarisë shqiptare ishte Osmën Haxhiu, Kryetari i Komitetit “Mbrojtja Kombëtare” dhe udhëheqësit politik të Luftës kombëtare të Vlorës që bashkë me Qazim Kokoshin, Murat Miftarin, Alem Mehmeti, Hamit Selmani, Duro Shaska, Hysni Shehu, Beqir Sulo Agalliu, Myqerem Hamzarai, Qazim Koculi, Sali Bedini, Ali Beqiri, Hazbi Cano, shkruan epopenë e 1920-tës me devizën e njohur: “O Shqipëri, o gur e hi!”. Komandant i Përgjithshëm i Luftës fillimisht u caktua Major Ahmet Lepenica, i cili pas gjashtë ditëve dha dorëheqjen dhe në vend të tij u zgjodh ish-ushtaraku e senatori Qazim Koculi. Komisar i Përgjithshëm i Policisë së Luftës u zgjodh Shero Emini dhe komandant i Burgut të Vajzës Rexhep Sulejmani. Mbi bazën e vendimeve të mençura të Komitetit “Mbrojtja Kombëtare” u organizua gjykata e luftës me Kryetar Neki Xhenetin, prokuror Rasim Babameto dhe Avdul Kuçi, ndërsa antarë gjyqi Sif Kedhi e Agjah Bej Libohova. Sekretar ishin Meçan Selami nga Kallarati dhe Halim Xhelu nga Tërbaçi. Udhëheqja politike si dhe shtatmadhuria e Luftës përcaktuan rregjimin të rreptë dhe të drejtë për mbajtjen e rendit, qetësisë dhe eliminimin e kriminalitetit përgjatë zhvillimit të veprimeve luftarake, me Komisarin e Policisë së luftës djalin e Ramicës Shero Emini. Ushtria, policia dhe burgjet janë elementë thelbësorë strukturorë të shtetit, prandaj edhe përgjatë Luftës së Vlorës në zbatim të vendimeve të Kongresit të Lushnjës, morën masa për ta bërë shtetin shtet në parametra ligjore e institucionale që gjatë luftës. Fshati Vajzë grumbulloi rreth njëmijëshestatëqind robër ushtarakë italianë, që drejtueshin nga Rexhep Sulejmani (babai i Perlat Rexhepit), bashkë me shumë luftëtarë të tjerë edhe pse nuk kishin shumë dijeni rreth ligjeve ndërkombëtare të luftës, u treguan shumë njerëzorë dhe i respektuan robërit përgjatë gjithë periudhës së luftës. Shqiptarët e njohin fshatin Vajzë si gurgullimë e poezive të poetit të shquar kombëtar Ali Asllani, këshjtjella natyrore e pathyshme, ndërkohë që drejtuesit e Luftës së Vlorës e përzgjodhën si vendi më i përshtatshëm për grumbullimin e robërve përgjatë luftës tre mujore të Vlorës. Vajza është truall me moshën e tokës e shquar në histori në një shpat mali-bedenë e një kalaje natyrore. Burgu i Vajzës nuk ishte “shaka” e një realiteti të hidhur ndërluftues, por një realitet historik.

Robërit shqiptarë të luftës, fatëkeq të përbuzur e keqtrajtuar nga pushtuesit italianë

Hulumtimi dokumentar mbi të vërtetat e policisë dhe rolëve të luftës është e mbështetur dokumentarisht. Është fakt se robërit e luftës (të internuarit e të syrgjynosurit) për të arrestuarit nga pala shqiptare ka qenë inicuar fillimisht nga italianët të urdhruar nga Gjenerallejtënant Piacentini që

kërkonte të shuante flakët e urrejtjes që më 16 maj 1920, kur shpalli në mënyrë ultimative gjendjen e jashtëzakonshme duke bërë një varg arrestimesh si Jani Minga, Ali Asllani, Dom Mark Vasa, Hasan Sharra, Muço Sharra, Ali Mihali, Ibrahim Shyti e qindara të tjerë që gjatë gjithë periudhës së luftës arriti në 1460 shqiptarë të arrestuar dhe të dërguar jo në burgjet italiane por në burgun natyror të Grykës së Xhenetit në ishullin e Sazanit. Platforma italiane se nuk ishin robër lufte por “të internuar” ishte një dredhi e pushtuesit. Gryka e Xhenetit në Sazanin shqiptar u shndrua në grykën e ferrit, për gjithë robërit shqiptarë të luftës. Por një pjesë e tyre u mbajt edhe në anijet e luftës të italianëve. Një ndër figurat e ndritura të luftës që bëri të minimizohej rrëmbimi i robërve shqiptarë ishte atdhetari At Shtjefën Gjeçovi që vepronte në qytetin e Vlorës në këtë kohë dhe ishte kthyer në mbrojtës i vendosur i qytetarëve të Vlorës nga rrëmbimet e pushtuesve (më vonë Shtjefën Gjeçovi largohet nga Vlorë dhe shërben famulltar në Pukë, Shkodër e Prizren). Robërit e luftës u kthyen në “mollë shërr”, ndërkohë që shqiptari nuk e ka për zakon të dhunojë më të vegjëlit, të vobektit dhe të mundurit. Është fakt se komandant e të dy kraheve përlloragitan mbi bazën e të dhënave se për çdo ushtar/officer italian të kapur rob ose edhe të ishte vetëdorzuar kishte një shqiptar të rrëmbyer, përfshi dhe civilët e paangazhuar. Kështu në Gjirin e Vlorës, ndodhej edhe flota italiane me anijet “San Mario”, “Bruceti”, “Dulio”, “Alkina”, “Orion”, torpedinierët “Arcione”, vapori “Lloyd Triestino”, ku në disa prej tyre kishte rreth 300 robër të rrëmbyer në qytetin e Vlorës dhe rrethinat e saj. Në një letër që Ministri i Drejtësisë Hoxha Kadria i dërgonte Gjenerallejtënant Settime Piacentini, ishte në unison me letrën të posaçme, që edhe dhe vetë Kryeministri Sulejman Delvina u dërgoi Ministrave të Punëve të Jashtme të Francës, Italisë, Anglisë dhe Amerikës, në të cilat shkruhej: “..Autoritetet italiane duke mos bërë asnjë dallim midis luftëtarëve naciona-

listë dhe qytetarëve pa armë, dmth të banorëve të territorit të pushtuar prej tyre, që kanë qëndruar ndër vatra të tyre e nuk janë përzierë në veprime luftarake, i kanë marrë këta dhe i kanë përqëndruar këta në ishullin e Sazanit, kënd ky i zhveshur nga banesat, drunjët, ujët e pishëm e nga çdo tjetër, për t'i shtrënguar të vdesin, duke i mbajtur si robër lufte, megjithëse ekzistenca dhe liria e qytetarëve të paarmë është një parim i pranuar nga drejta ndërkombëtare... Kanë marrë gjithashtu gratë dhe fëmijët duke i grumbulluar ata në spitalin civil, fare afër zonës së zjarrit, pa marrë në konsideratë as moshën e tyre... të burgosurve nuk u japin veçse një copë bukë të thatë... Dhunimet kalojnë çdo cak hyjnor e njerëzor duke zbrapsur drejt barbarisë. Letra parashikonte mençurisht edhe thyerjet flagrante të “artikullit 38 të Brukselit” (Ins. Amerikan, artikulli 22 dhe 23 i Manualit të Oksfordit; artikulli 49, rregullorja e Hagës, artikulli 46. Letra kishte marrë shkas nga mos respektimi i asnjë konvente ndërkombëtare të deriatëkohshme, dhe mosnjohja e mosrespektimi i rregullave të luftës. Nga ana tjetër kemi dy trajtime të robërve. Shqiptarët që ndoshta pjesa më e madhe nuk i njihje rregullat e luftës dhe të drejtat e robërve sipas konventave ndërkombëtare. Por shqiptarët në lidhje me trajtimin e robërve, kishte forcën e moralit dhe aspektet kanunore të mirëtrajtimin të tyre. Ndërsa pala pushtuese në një farë mënyre u hakmor për humbjet njerëzore e materiale dhe për më tepër humbjen e fuqisë pushtuese. Një ndër faktet më domethënëse është se truri drejtues politik dhe ushtarak i Luftës së Vlorës përveç krijimit të policisë së luftës, krijoi edhe sistemin e burgjeve të luftës me robërit oficerë e ushtarë të ushtrisë pushtuese italiane të kapur gjatë luftimeve ose të dorëzuar. Policia e luftës komandohej nga profesionisti Shero Emini dhe disa ditë pas fillimit të luftës në funksione të policimit të luftës dhe ruajtjes së qetësisë dhe Major A. Lepenica. Ndërsa burgju-kamp natyral i Vajzës komando-

hej nga Rexhep Sulejmani.

Fshati Vajzë i traditës, mençurisht dhe mirëtrajtimin të të burgosurve italianë më 1920

Zgjedhja e fshatit Vajzë si “burgju natyror”, për robërit italianë nga Komiteti “Mbrojtja Kombëtare” e Osman Haxhiut, por bashkarisht edhe me Këshillin e Ushtarakëve akademikë ishte një zgjidhje optimale për situatë luftarake. Por përse u zgjodh “Vajza”, për burgun e italianëve? – Gjithë oficerët e ushtarët e zënë robër dërgoheshin në Vajzë sepse këtë kamp e kishin ngritur vetë italianët, ndodhej pranë Kotës, në mes të rrugës Vlorë-Gjirokastrë, ishte në mes të fshatit, kishte klimë të shëndetshme, “..këtu shumë prej italianëve kishin banuar edhe më parë dhe ishin si në shtëpi të tyre pasi i kishin të gjitha komoditetet, me të cilat ushtari italian, si kolonizator i lindur, rrethohet pa vonë kudo që ngulet, qoftë edhe për një kohë të shkurtër” (A.Agaj; Uji, klima, banesat ishin të mira, komandanti i ri i kampit ishte edhe më i mirë e i njohur për sjellje të urta e të buta e plot ndërgjegje. Shqiptarët nuk i shanin, rrinin ose vrisnin, përkundrazi kishin sjellje bujare të pashoqe. Edhe kur ndonjë rob rebelohej, shante ose revoltohej, sjellja shqiptare ishte e duruar. Kurrë në tre muaj lufte ndonjë lab nuk ngriti dorë kundër robërve, as ja ktheu sharjeve. Sipas dëshmisë okulare të kohës, “..në kampin e Vajzës robërit ishin plotësisht të lirë, hynin e dilnin nëpër fshat, përhapeshin nëpër fshatra të tjerë e ktheheshin në darkë në folenë e tyre. Italianët këtë sjellje të shqiptarëve nuk e kuptonin, sepse vetë ishin mësuar të silleshin keq e t'i linin të vdisnin urie robërit e tyre austro-hungarezë. Robërit italianë përdorëshin prej fshatarëve të Vajzës edhe për punë sic ishin korrja e të lashtave në fshatrat përreth Vajzës, pasi të zotët ndodheshin në luftë dhe gjithë bereqeti ishte nëpër ara. Për herë të parë në historinë e luftave në truallin shqiptar kemi një trajtim krejtësisht të civilizuar dhe me tipare të plota

njerëzore. Në ditët e para të fillimit të Luftës së Vlorës dhe pikërisht disa ditë pas fillimit të luftimeve një delegacion i Qeverisë së Tiranës i kryesuar nga Ministri Spiro J. Koleka mbriti në fshatin Vajzë. Ishte data 9 qershor kur KMK-ja kishte bërë ultimatumin e dytë ndaj Gjenerallejtënantit Settime Piacentini, ku i kërkohej që ushtria italiane të hiqte dorë nga lufta dhe sidomos nga masakrimi i banorëve të qytetit të Vlorës dhe fshatrave përreth, por edhe ndaj shqiptarëve të rrëmbyer e të burgosur padrejtësisht. Pra ka qenë data 1 korrik 1920, kur Spiro Koleka, Prefekti i Drashovicës Qazim Kokoshi dhe anëtarët e Komitetit të fshehtë “Mbrojtja Kombëtare” Hazbi Cano e Myqerem Hamzaraj nga Drashovica shkuan në Kotë dhe vizituan të plagosurit e luftës. Këtu ekipi drejtues është prituar nga doktori Shezai Çomo, ku u bisedua për kujdesin për të plagosurit e palës sonë por edhe të palës italiane. Ndërsa të rënë dëshmorë varroseshin “ku i zinte balta” (për t'u grumbulluar pas lufte). Ndërsa të vrarët italianë varroseshin nga vetë robërit italianë sipas udhëzimeve të KMK-së. Pas Kotës përfaqësia e grupit më të lartë drejtues të Luftës kombëtare të Vlorës shkuan bashkarisht në kampin-burg të të burgosurve italianë në rrethinat e fshatit Vajzë. Porosia e qeverisë së Sulejman Delvinës si dhe e Komitetit “Mbrojtja Kombëtare” e Osman Haxhiut për italianët e kapur ose vetëdorzuar si robër të luftës ishte: trajtimi i tyre me dinjitet, me robërit të kishte sjellje të mirë, të trajtoheshin njerëzisht, dhe sipas praktikave të zakonave shqiptare, duke i trajtuar jo si armiq por “në besë të shqiptarit”. Përfaqësuesit më të lartë u kujdesën tek organet drejtuese dhe ruajtëse të burgut që robërit italianë të kishin njafutëshëm ushqime, ilaçe e veshmbathje. Fillimi i muajit korrik pati zhvillime, të cilat mësoheshin dhe dëgjoheshin me vëmendje të madhe edhe nga robërit e luftës. Kështu Kriministri Italian G. Xholiti, kishte deklaruar në parlament se “hiqte dorë nga mandate mbi Shqipërinë dhe pranonte pavarësinë e plotë të saj”, por nën pretekstin e sigurisë në Adriatik kërkonte të mbante tre pika strategjike Sazanin Karaburunin si dhe Pashalimanin. Për këtë në Shqipëri vjen baron Alioti, i cili takohet me Piacentinin në Vlorë dhe në Durrës mbrin në 3 korrik, dhe më tej vijon diskutimet me qeverinë e Tiranës duke kërkuar marrëveshje por duke mbajtur disa pika strategjike në gjirin e Vlorës. Ndër katër pikat e propozuara në të katër takimet e baronet Alioti në bisedimet e 4 korrikut 1920, me Spiro Koleka, Ahmet Mati dhe Nuri Villa dekonspirohen nga gazeta italiane “Corriere della Serra” të datës 14 korrik 1920. Delbi i marrëveshjes ishte: “Italia të zbrazë Vlorën dhe dorëzojë administratën në duart e Qeverisë së Tiranës; Qeveria të pushojë kryengritjen në Qarkun e Vlorës; Robërit italianë të zënuar prej kryengritësve do të dorëzohen në Komandën e Italisë me nderime ushtërore dhe një komision i përbashkët italo-shqiptar ka për të marrë pjesë në zbrazjen e Vlorës”. KMK-ja e vendosur, por edhe qeveria “S. Delvina” kundërshtoi energjikisht më 5 korrik që italianit të mbante pika strategjike në Vlorë.

Më 10 korrik Baroni Italian sërish në Vlorë, “për t’i blerë mendjen” KMK-së, ku ra në kontakt me udhëheqësit e KMK-së nëpërmjet Ulise Bosio dhe një ushtaraku të marinës luftarake; (shih A. Baldacci, Studi specialit albanesi, vol III, Roma, 1937, f.36). Fakt është se kjo është një periudhë kur robërit e luftës po shtoheshin në të dy kampet dhe përfaqësisht sa ushtarakë italianë kishte robër në Vajzë po kaq kishte robër edhe nga shqiptarët robër dhe të çuar në Grykën e Xhenemit në Sazan. Në këtë periudhë KMK-ja që ishte truri drejtues politik më i lartë i luftës merr vendim dhe ja dërgon me një letër baronet Aliotti, ku në thelb shkruanin se: “... nuk pranojmë që as në siujdhesën e Sazanit të qëndrojmë këmbë ushtari italian”. Acarimi ishte i lartë që ndihej edhe në të dy burgjet e kundërshtarëve. Më 17 korrik 1920 lëshohet urdhëri nga shtabi më 12 gjeneralë i Piaçentinit: “... jemi dhe do të qëndrojmë në Vlorë...”, duke e shoqëruar këtë urdhër me një mësimje të përgjithshme në drejtim të kryengritësve, dhe me forca e mjete të shumta edhe në drejtim të aksit Drashovicë-Kotë-Vajzë, por që në fakt rezultoi një dështim i plotë, sepse shqiptarët të vendosur natën e 23 korrikut dhanë kundërmësimjen më të fuqishme dhe më të papërbalueshme nga italianët duke i detyruar të struken në pikat afër bregdetit të Vlorës në priti të urdhërave “për të mbathur opingat”.

E vërteta për robërit e burgut të Vajzës dhe sjellja kalorësiake e fisnike e shqiptarëve

Fakt është se historia ndodh vetëm një herë, por shkruhet dhjetra herë. Megjithatë e vërteta është vetëm një, ndërkohë kur këndshikimet janë të shumta. Luftën në Vlorë dhe të vërtetat e saj sado që i “burgoste” një shtet i madh 40 milionësh, shqiptarët kanë një maksimumë proverbiale që i kapërcen shekujt, “nuk mbulohej dielli me shoshë”. Opinioni evropian kërkonte informim dhe një grup gazetarësh italianë, gjermanë, francezë etj., shkuan në frontin e luftimeve në Drashovicë, por edhe u takuan me komandantin e burgut Rexhep Sulejmani si dhe drejtpërdrejtë me robërit italianë në Vajzë. Gazeta “La Tribuna” botoi një intervistë të gazetarit amerikan të famshëm për kohën Hiram K. Moderwell, i cili ishte gazetari i “Daily New” i Çikagos. Gazetari amerikan Moderwell kishte shkuar në Burgun e Vajzës ku ruheshin rreth 1700 oficerë e ushtarë italianë dhe kishte shprehur habi që ishte lejuar pa asnjë pengesë për takim dhe bisedim të lirshëm me robërit e burgosur si dhe mësoi shumë mbi trajtimin e tyre. Edhe pse ata ruheshin në “telat me gjëmba”, që vetë italianët i kishin sjellë në Shqipëri, të burgosurit ndjeheshin të lirë. Gazetari që u pa sy më sy me robërit italianë dhe që bashkëbiseduan shtruar në garnizonin e robërve italianë në Vajzë. Ja çfarë shkruante një shekull më parë gazetari amerikan: “...shqiptarët sillshin kalorësisht me robërit italianë dhe lëndoi shumë ndjenjat kombëtare dhe njësinë e mendimeve që mbretërojnë sot në Shqipëri...” (gazeta “Kuvendi”, Romë 13.7.1920.). Por artikujt e gazetarëve amerikanë dhe evropianë në këtë periudhë ishin të shumtë duke u shndruar syri dhe veshi evropian dhe amerikan për kohën, sikurse intervistat me Ministrin pa protokol të qeverisë “S.Delvina”, që mbronte kauzën e së vërtetës në një kohë të madhe rreziku. Gazetarët euro-amerikanë u detyruan që të përgjeshtronin vetëveten si dhe të pohonin me vërtetësi se çfarë ndodhte me robërit italianë në fshatin Vajzë të Vlorës. Gazetarët patën rast të takonin njerëz të shkolluar, mjaft inteligjentë e drejtues lufte, që ishin në të drejtën e tyre. Ata takuan dhe njohën edhe “shqisën e gjashtë” të komandantëve lebër në luftime, që dinin të gjenin saktësisht orën dhe minutën ekzakte të sulmit, mbrojtjes, dhe rrëmbimit të robërve potencialë. Në shtypin evropian në korrikun e 1920-tës vetëm një muaj pas fillimit të veprimeve luftarake

çlirimtare erdhën artikuj informativë të kronikanëve të luftës që përgjeshtruan kronikat e mëparshme për mjerimin e robërve italianë në Shqipëri. Krijtësisht e kundërta ndodhte me të rrëmbyerit dhe të burgosurit shqiptarë që ishin jo në Itali por në tokë dhe det shqiptar, në burgun natyror të grykës së Xhenemit ku ishin të burgosur (të internuar sipas italianëve) 1460 shqiptarë si dhe rreth 300 të tjerë që ishin në anijet italianë që gjendeshin në ujërat tona territoriale në gjirin e Vlorës (në dokumentet italianë evidentohen 200 robër). Mbi bazën e të dhënave dokumentare të deritanishme as gazetarët italianë nuk kishin mundësi ta preknin ferrin e Grykës së Xhenemit dhe as të shikonin keqtrajtimin e robërve shqiptarë për të cilin kishin ngritur zërin dhjetra herë personalitete shqiptare, por dhe gazetarë shqiptarë brenda e jashtë atdheut. Këtu përfshihen edhe të ngarkuarit nga KMK-ja si Komisioni i jashtëm që punonte për Shqipërinë nga Korfu si Hamza Isai –kryetar, Eshref Dano dhe Naqe Konomi, që ishin të ngarkuar që zhvillimet e Luftës së Vlorës t’ja bënin të ditur diplomacisë evropiane. Kësaj i shërbenin edhe shkrimet në “La patria”, “Epoka”, “Resto del Carlino”, “Petit Marseillai”, “Avanti”, “Kuvendi”, “Popolo d’Italia”, pavarësisht rezervat e redaktimit, si dhe gazetaret “Drita” të Veli Harshovës Gjirokastër, “Kuvendi” “Dielli” të Bostonit etj. Qeveria dhe KMK-ja nëpërmjet Spiro Kolakës si dhe anëtarëve më të lartë të “Komisionit”, hapi dritën jeshile Kryqit të Kuq amerikan që ndihmoi në shuarjen e plagëve të mëdha të luftës jo vetëm në Drashovicë e Kotë por edhe në garnizonin-burg të fshatit Vajzë, ku ishin një masë e konsiderueshme robërisht të vetëdoruar ose të kapur në luftime gjatë Luftës së Vlorës. Fakt është se nga kundërmësimja e përgjithshme e sukseshme shqiptare e 23 korrikut 1920, që vendosi një vijë të re luftimesh duke zbrapsur ushtrinë italianë nga Xhamia e Plumbit në Skelë, duke i vendosur italianët në pozitat luftarake më të keqe të mundshme. Tek robërit e të dy kampeve shikoheshin drita shprese, sepse italianët duke parë gjendjen tragjike dhe në prag katastrofe, qeveria e Xholiotit hodhi poshtë marrëveshjen Titoni-Venizello të 29 korrikut 1919, tërhoqi baron Aliotti nga Tirana dhe dëgoi kontin G. Manzoni për bisedime të reja. Bisedimet për nënshkrimin e kapitullimit Italian dhe nënshkrimin e paqes u bënë mes Ministrin S. Koleka dhe kontin G. Manzoni më 29 korrik 1920, bisedime që zgjatën deri më 2 gusht 1920, ku Kryeministri S. Delvina dhe konti G. Manzoni nënshkruan Protokollin midis dy qeverive të Tiranës dhe të Romës. Me këtë rast në axhendën e aktivitetit bashkëpunues të protokollit u zgjidh edhe çështja e robërve të luftës.

Policia e Luftës së Vlorës një shekull më parë – profesionale dhe e sukseshme

Policia e Luftës ishte një zgjidhje e mencur i KMK-së. Përgjatë gjithë periudhës së luftës tregoi angazhim serioz dhe profesionalizëm, eliminim të krimeve dhe ruajtjen e qetësisë publike. Edhe gazetarët ndërkombëtarë që erdhën në korrik 1920 njohën dhe panë veprimin energjik dhe profesionalizëm e Policisë së Luftës që komandohej nga Shero Emni, të kudogjendur në ndihmë të fshatarsisë së zonës së luftës, të karvaneve me ushqime, armë e municion që vinin e ktheheshin, të ruajtjes së qetësisë dhe sigurisë ditën e natën, të patrullimit, të komunikimit të vazhdueshëm me KMK-në dhe Shtabin e luftës, të lejimit të takimeve që bënte Ulise Bozio dhe një marinar italian si të dërguarit e Piaçentinit me drejtuesit politikë e luftarakë të luftës, të kapjes dhe çuarjes përpara gjykatës së luftës të tradhëtarëve dhe sabotatorëve të luftës, apo të infiltuarve italoifilë në radhët e luftëtarëve apo që mund të vepronin si “mbështetës” të luftës si dhe dhjetra detyra të tjera. Policia e luftës zgjidhi një sërë detyrash të tjera

si në mbrojtje artilerinë e Luftës, që ishte zënë pushtuesve, mbrojtje municionet, depot, mitralozat, magazinat e ushqimeve, siguroi spitalin e Kotës. Ekspertiza e Policisë së luftës në funksione edhe xhandarmërie e milicie ishte një ndihmesë e drejtpërdrejtë si faktor mbështetës fitoreje.

Shkëmbimi i robërve, përfundimi i luftimeve si modalitete protokollare të fundluftrave

Edhe pse nga grypa e pushkëve, mitralozave e topave ende vinte era barot ishte pragu i paqes së pritshme. Në tetë pika të protokollit, që të gjitha ishin thelbësore sepse lejonin që Vlorë të bashkohej me “Shqipërinë Londineze”, duke përmbyshur dëshirën e mbarë shqiptarëve. Por protokollit kishte dy pika në interes të robërve të Vajzës dhe ishullit të Sazanit. Pika 6, “Të dyja palët të bëjnë një amnisti” dhe pika 7 “të gjithë shtetasit italianë dhe shqiptarë të arrestuar liroheshin brenda afatit të zbrazjes së Vlorës”, këto dy pika pasoheshin me pikën 8 të protokollit “Ky protokoll do të mbahej i fshehtë”, sepse “dardha e kishte bishtin prapa”, që italianët ta mbanin ishullin deri kuru a rrëmbyen gjermanët në shtator 1943 ndërsa do të ngelej tokë e robëruar deri më 22 tetor 1944, kur partizanët e BrXIIS e rimorën atë përfundimisht në administrimin shqiptar. Gushti i vitit 1920 u shndrua në muaji i paqes së brishtë, por gjithësesi me armët në gatishmëri, sepse mirëbesimi kishte brenda dyshimin mbi pabesinë.

Robërit italianë, që ishin familiarizuar me fshatarët e Vajzës, ishin shndruar si bijtë e tyre, por mendja e zemra e tyre ishte në vendlindje matanë detit. Përfundimi i luftimeve dhe nënshkrimi i protokollit të 2 gushtit 1920 ishte shpresë gëzimi se do të shkonin pranë familjeve të tyre. Disa prej tyre kishin ardhur nga garnizone të ndryshme italiane si “mysafirë” në një “kazermë” shqiptare në Vajzë. Luftëtarët e cetave të Fushëbardhës të Novruz Bello e Zhulati të Mersin Gjoçës, të vëllezërve komandues me një nënë Lufto Kondi dhe Aliko Aliko, por dhe shumë çeta të tjera nga Tepelena, Gjirokastra e gjithë Labëria kishin çuar robërit italianë nga Tepelena në Vajzë. Por këtu ishin edhe robërit nga garnizonet e Matohasanit, Kotës, Drashovicës, Llogorasë, Kaninës, Vajzë, Dukat, Penkovë, etj. Angazhimi i çetave shqiptare edhe në mbarëvajtjen e veprimtarisë për robërit e luftës vinte pas kryerjes me sukses të veprimeve për eliminimin e garnizoneve italiane sipas përcaktimit të shtabeve politike dhe luftarake të KMK-së të Luftës së Vlorës. Angazhimi i mëtejshëm në Vajzë, ku ishte kampi i robërve italianë e më tej në veprime luftarake të drejtpërdrejta i shndruan luftëtarët shqiptarë në fisnikërinë e kohës dhe në aristokratët e luftës, me sjellje njerëzore, si të ishin njohës të legjislacionit ndërkombëtar. Protokollat ndërkombëtarë “mbi robërit e luftës”,

u bënë jo rrallëherë tema e bisedave të djemve të shkolluar shqiptarë brigjeve të fshatit Vajzë, por dhe në frontin e çeliktë të luftës pakompromis të shqiptarëve.

Zona neutrale tampon, finalizimi i marrëveshjes për robërit dhe burgjet në Vlorë

Nga dokumentat e Luftës së Vlorës në lidhje me robërit e të dy palëve gjejmë dokumente që flasin qartë në lidhje me pikën e parë të “Protokollit”, që, “çështjet e të dyja vendeve do të zgjidheshin nga një komision i përbërë prej italianësh dhe shqiptarësh. Për këtë më 8.8.1920 dhe ditët që pasuan Ministri S. Koleka dhe kolonel Kostoldi u takuan shumë herë në lidhje me zbrazjen e Vlorës dhe sidomos për lirinë e të burgosurve të Vajzës si dhe të burgosurve dhe të internuarve të Grykës së Xhenemit në Sazan dhe të burgosurve shqiptarë që mbaheshin në anijet e luftës italiane në gjirin detar të Vlorës. Në mbrëmjen e 15 gushtit dhe mëngjesin e 16 gushtit 1920, elita politike dhe ushtarake e Luftës së Vlorës respektuan marrëveshjen mbi bazën e Protokollit të nënshkruar në Tiranë. U realizua zbrazja e zonës neutrale nga vija e pozicioneve të zjarrit, ku forcat kryengritëse ishin në pozicione shumë dominuese mbi Vlorë. Tërheqja u krye deri në brigjet lindore të lumit Shushicë, ku përqëndrimet maksimale ishin në Drashovicë. Operacionin mbykqyrës nga pala shqiptare e drejtonte nga Xhandarmëria shqiptare kapiten Ferid Frashëri dhe toger Tosun Selenica,

për dy javë, në ditët në vijim u realizua lirimi i mbi 1700 robërve italianë të luftës duke u përcjellë me dinjitet nga komandanti i kampit Rexhep Sulejmani dhe stafi i tij, Policia e luftës e komisar Shero Emni, përforcime luftëtarësh të cetave, por edhe nga strukturat politike e ushtarake të Luftës së Vlorës. Nga ana tjetër edhe italianët realizuan kthimin e 1460 të burgosurve të burgut të grykës së Xhenemit si dhe rreth 300 të burgosurit që mbaheshin në anijet luftarake italiane. Veprimtaria e ushtarakëve sidomos e xhandarmërisë shqiptare në fazën finale të Luftës Kombëtare të Vlorës, meriton të vlerësohet dhe të nxirren të vërtetat, sepse luftëtarëve, drejtuesve dhe ushtarakëve pjesëmarrës u takon aureola e përjetësisë, sepse Atdhedashuria nuk është profesion por ndjesi kombëtare dhe “...një ish-ushtar i Atdheut është gjithmonë ushtar i Atdheut edhe kur shuhet”. Historiografia është kursyer për të shkruar sa e si duhet për Ahmet Lepenica, Ali Beqir Velça, Avdurraman Çiraku, Kanan Maze të tre të diplomuar në Akademinë Ushtarake në Stamboll, Azis Çami i diplomuar në Akademinë Ushtarake në Torino, Itali, Qazim Koculi i diplomuar në Akademinë Ushtarake në Stamboll, Shero Emni i diplomuar në Akademinë Ushtarake në Vjenë, Austri; sikurse edhe oficerët kapiten Mehmet Fega-Xhelili komandant i çetës së Sevesterit, kapiten Toto Hosi, komandant i çetes së Bolenës; toger Kanan Maze, komandant i çetës së Shkozës; artilieri Ali Beqir Xhuveli; Major Adem Riza Hoxha, komandant nga Kavaja, kapiten Ferit Frashëri komandant i çetës së Korçës

etj., oficerë karriere të shquar në jetën ushtarake, shoqërore e familjare, por mbi të gjitha për shërbime të shquara ndaj kombit shqiptar. Heroizmin dhe trimëritë shqiptare në të gjitha frontet e luftës u shkruan edhe vetë italianët pas luftës, në publikime të ndryshme, përfshi këtu edhe trajtimin e robërve italianë, por këtë realitet historik e zhduku me urdhër Musolinit, pas ardhjes në pushtet, edhe pse miqësia qëndron në zemër të popujve. Sipas Ago Agaj, që i referohej fundgushtit e pragfitores së 3 shtatorit 1920, “pak ditë më parë ishin liruuar dhe të gjithë ushtarakët italianë të zënë rob prej shqiptarëve dhe të syrgjynosurit tanë në Sazan dhe ishin sjellë në shtëpirat e tyre në qytet dhe ushtarakët italianë në skelë për tu imbaruar në anije për t’i çuar në Itali...”, edhe pse pas 19 vjetësh ushtria italianë erdhin sërish më 7.4.1939, për “të marrë hak” për 1920-ën dhe për realizimin e objektivave gjeostrategjike dhe gjeopolitike në Ballkan.

(Me rastin e 100 vjetorit të Luftës së Vlorës, në përkujtim të 3460 robërve shqiptarë dhe italianë të të dy kampeve ndërluftuese, që ishin izoluar përkatësisht 1700 oficerë e ushtarë italianë në Vajzë të Vlorës dhe 1460 shqiptarë të izoluar në Grykën e Xhenemit në Sazan ndërsa 300 robër në anijet luftarake italiane).

“DHURO GJAK-SHPËTO JETË”

Forcat e Armatosura dhurojnë gjak në ndihmë të fëmijëve talasemikë dhe njerëzve në nevojë

Veç misioneve paqeruajtëse brenda e jashtë vendit, Forcat e Armatosura rreshtohen të parët për të shpëtuar jetë, për të kontribuar në ndihmë të fëmijëve talasemikë dhe njerëzve në nevojë. Djemtë e vajzat e FA i janë bashkuar nismës “Dhuro Gjak-Shpëto Jetë” duke treguar humanizmin e tyre me bashkatdhetarët në nevojë. Teksa poston fotot e ushtarakëve, Ministria e Mbrojtjes Olta Xhaçka shkruan më 4 shtator 2020: “Kur bëhet fjalë për të shpëtuar jetë, Forcat e Armatosura janë të parët. Qendra e Transfuzionit nis fushatën për dhurimin e gjakut dhe Forcat e Armatosura janë të parët që i përgjigjen apelit. Efektivë dhe civilë nga të gjitha forcat treguan sërish humanizmin e tyre për bashkatdhetarët tanë më në nevojë!”

